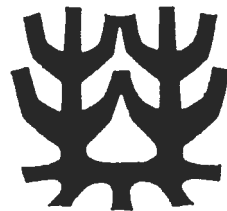

NORGES NATURVERNFORBUND

ÅRSBERETNING

1976

OSLO 1977

NITTEDAL BOKTRYKKERI

INNHALDSFORTEGNELSE:

Året 1976	side	5
Organisasjonen	»	5
Representantskapet 1976		
Landsstyre og styreutvalg		
Utvalg/komiteer oppnevnt i 1976		
Juridisk komite		
Sekretariatet		
Generalsekretæren		
Revisor		
Økonomien		
Vinnings/tapskonto/Status 1976		
Kretsforeningene		
Verving		
Vedtektsendringer		
Formannsmøtet 1976		
Representasjon i internasjonale organer		
Natur og Ungdom		
Vassdragsvernrådet		
Samarbeidsrådet for naturvernsaker		
Fellesuttalelser avgitt av SRN i 1976		
Naturvernsaker — uttalelser	»	12
Miljøverndepartementets arbeid med vernesaker		
Vern av kyst- og sjøområder		
Hardangervidda — Saltfjellet — Trollheimen — Oslomarka		
Nordre Øyeren naturreservat — jaktbestemmelser		
Presterødskilen naturreservat		
Forslag om Jærstrendene landskapsvernområde		
Dyreliv, jakt, fangst, fiske	»	14
Internasjonal handel med truede dyre- og plantearter —		
Washingtonavtalen		
Fredningsbestemmelser for hønehauk		
Fredningsbestemmelser for oteren		
Hundeaksjonen 1976		
Energi	»	15
Energiøkonomisk forskning		
IEA's langsiktige energiprogram		
El-forsyningens (ELI's) annonsekampanje		
NVE's organisasjon		
Verneplan II for vassdrag		
Altavassdraget — Trysilvassdraget — Orkla		
Gaularvassdraget — Øvre Glomma		
Anleggsveier		
Kraftledningen fra Sima til Usta		
Forurensning	»	19
Forskrifter om helseskadelig støy		
Overlydsflyene		
Restriksjoner på bruk av klorfluormetaner		
Sur nedbør		
Resirkuleringsutvalgets sluttinnstilling		
Viktige offentlige utredninger	»	20
Kommentarer til St.meld. 50/75		
Eiendomsrett til grunn og arealdisponering		
Norsk ernærings- og matforsyningspolitikk		
Oppgaver og arbeidsdeling i arbeidet med friluftslivet		
Jordvern — NOU-utredning om forenkling i byggesaksbehandlingen		
Lov om skogproduksjon og skogvern		
Andre naturvernsaker	»	
Naturvernkonsulentenes administrative plassering		
Forbrukerrådets landsmøte		
Informasjonsvirksomheten	»	24
Tidsskriftet — Publikasjoner for salg — Andre publikasjoner		
Presseforedrag — Konferanser m. v. — Diverse		

Året 1976

— Året 1976 var på mange måter et begivenhetsrikt år for naturvernet i Norge — på godt og vondt. En klar tendens som man har kunnet registrere i senere år er at forståelsen for naturvernproblemene er stadig økende, samtidig som problemene i seg selv blir stadig større og mer tilspisset. Denne tendens var ikke minst markert i 1976.

Et eksempel i positiv retning er kampanjen for våtmarkene («Våtmarksåret 1976»), som ble møtt med stor interesse. Et eksempel i negativ retning er den kompakte og innbitte motstanden som møtte forsøkene på å få gjennomført en mer varsom behandling av de vidstrakte skogene omkring Oslo, basert på et fremtidsrettet samfunnssyn. Her, som i så mange andre naturvernsaker, var det ren økonomisk tenkning og handlemåte som var den store bøygen.

Desto mer gledelig var det derfor å registrere at fylkestinget i Møre og Romsdal i 1976 brøt med det synet som har vært tradisjon gjennom hele vassdragsutbyggingens historie i Norge. I forbindelse med planene om utbygging av Rauma ble det nedsatt et utvalg som, med midler fra fylket i ryggen, skulle utrede andre former for bruk av vassdraget. Resultatet var en «motmelding» som for første gang gjorde *ingen utbygging* til et reelt alternativ i en vassdragsutbyggingssak. På denne bakgrunn vedtok fylkestinget at Møre og Romsdal Kraftselskap ikke skulle søke konsesjon.

Fylkestingets behandling av Raumasaken var en fin seier for naturvernet. Og vi tenker ikke da bare på den verdien som dette vassdragssystemet i seg selv representerer. Viktigste er Raumasaken som et tidens tegn på at nye tanker er i ferd med å trenge inn — at myndighetene i alle fall i noen tilfelle er villige til å prioritere de varige verdiene vi står i fare for å miste, fremfor det øyeblikkelige utbyttet som til nå har vært betraktet som den eneste form for gevinst.

Forbundets anke til sivilombudsmannen over behandlingen av Altasaken var også en klar naturvernseier. Industridepartementet fastslår at «alle vesentlige konsekvenser av kraftutbyggingen skal være gitt omtale og vurdering i saksdokumentene», og Miljøverndepartementets stilling som avgjørende instans i vassdragsreguleringssaker er styrket. Dette gir oss riktig nok ikke grunn til å tro at restene av

norsk vassdragsnatur er reddet. Men det som skjedde i 1976 gir tross alt håp om at noe ennå kan vinnes — i aller ytterste øyeblikk.

ORGANISASJONEN

Representantskapsmøtet 1976

ble holdt på Fosen Folkehøgskole i Rissa den 28. og 29. mai. Protokollen fra møtet er i sin helhet tatt inn som bilag til «Norsk Natur» nr. 5/1976. Her skal nevnes at samtlige kretsforeninger og Natur og Ungdom var representert med til sammen 41 representanter. Landsstyret var fulltallig til stede. Fra Valgkomiteen møtte Ragnar Vik. Fra spesielt inviterte organisasjoner og institusjoner møtte 9 personer, blant disse også en fra Miljøverndepartementet.

De viktigste poster på dagsorden var formannen tale, Fra sekretariatet deltok seks ansatte.

Nordsjøoljen generelt, og mer spesielt «oljen og havets biologiske ressurser», «prøveboring nord for 62°N, samt «sosiale og økonomiske ringvirkninger av Nordsjøoljen». Temaet «Transportmidler/trafikkressursbruk, miljøpåvirkninger m.v.» ble behandlet som egen sak. Det samme gjaldt «Verneplan II for vassdrag» og «St.meld. nr. 32 (75—76) — «Om norsk ernærings- og matforsyningspolitikk».

Det ble truffet en rekke vedtak som bl. a. resulterte i honnør og støtte til miljøvernministeren i spørsmålet om den sure nedbøren, i et brev til Regjeringen hvor en beklaget myndighetenes beslutning om å tiltre IEA's langsiktige energiprogram og hvor en ga uttrykk for at Norge bør si opp assosieringsavtalen med IEA. Også en henstilling til fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal om at det blir satt fart i arbeidet med en nasjonalpark i Trollheimen ble vedtatt.

Forøvrig behandlet representantskapet alle ordinære organisasjonssaker etter vedtektenes § 5, herunder valg. Det ble også foretatt to endringer i vedtektenes. Se protokollen.

Landsstyre og styreutvalg

hadde i 1976 henholdsvis 7 og 7 møter. Landsstyret behandlet i alt 124 saker og styreutvalget 61, hvorav flere store saker som ble behandlet i flere møter.

Utvalg/komiteer oppnevnt i 1976.

Oljekomite.

I forbindelse med arrangement av «Alternativ Oljedebatt 1976» (AOD—76) — se også under informasjonsvirksomheten — oppnevnte landsstyret i møte 6. mars 1976 en oljekomite med følgende sammensetning:

Helge Ole Bergesen (formann),

Paul Hofseth,

Karl Georg Høyer,

Rasmus Hansson, senere erstattet med Turid Amundsen, begge Natur og Ungdom.

Komiteens mandat:

- «I henhold til Rammeplan for Alternativ Oljedebatt — 1976 (AOD—76) vedtatt av NNV's landsstyre den 6. mars 1976 skal oljekomiteen legge fram forslag for landsstyret — til arrangementer og tema (rammeplanens pkt. 3) — om hvilke organisasjoner som skal inviteres til å delta og hvordan de evt. skal delta (rammeplanens pkt. 2.2 og 3) — til nødvendige utvalg (herunder finansutvalg) og utvalgenes sammensetning og mandater — til budsjett og finansiering (rammeplanens pkt. 4) — til tempoplan fram til AOD's sammenslutning.

Når landsstyrets godkjenning foreligger, skal oljekomiteen lede og gjennomføre AOD—76 i samsvar med formålet (rammeplanens pkt. 1).

Oljekomiteen engasjerer sekretær.

Oljekomiteen skal holde nær kontakt med NNV's landsstyre gjennom generalsekretæren.»

AOD—76-arrangementet må sees i sammenheng med den offisielle «Offshore North Sea Conference 1976» (ONS-76).

Allerede i brev av 23. desember 1974 fra Norsk Petroleumsförening, ble forbundet innbudt til å delta i utvalget for sikkerhet og miljøspørsmål. (Safety and environmental protection section).

Landsstyret vedtok å gå med i utvalgsarbeidet for å:

- medvirke til at de marinebiologiske hensyn (inkl. fiskeri-biologiske hensyn) blir innarbeidet,
- medvirke til at det blir behandling i form av foredrag om
 - a. miljø- og ressurspolitikk på oljeutvinning
 - b. sjøfugl og olje nord for 62°.
- be om gratis utstillingsplass,
- medvirke til arrangement av paneldebatt på miljø-aspekter.

Imidlertid viste det seg at de sider ved oljespørsmålet som NNV anså som særdeles viktig ikke ville bli behandlet på ONS—76. På denne bakgrunn vedtok landsstyret å arrangere «Alternativ Oljedebatt».

Som medarrangør av AOD—76 var: Rogaland Bondelag, Rogaland Bygdeungdomslag, Rogaland Fiskarlag, Rogaland Naturvern, Fremtiden i våre hender, Natur og Ungdom og Nordland Naturvernforening.

Juridisk komite:

Sammensetning:

Advokat Ragnar Vik, formann

cand. jur. Eva Funder Fleischer,

professor Carl August Fleischer,

universitetsstipendiat Eivind Smith.

Komiteens mandat:

«a. gi opplysninger og uttalelser til landsstyret om den rettslige stilling i konkrete spørsmål og vurdere den juridiske holdning som bør inntas og evt. tiltak som bør treffes av NNV og dets organer.

b. vurdere generelt for landsstyret hvordan lovverk og rettsapparat kan nyttes med sikte på å fremme NNV's formål, og hvordan en skal uungå bruk av lovverk og rettsapparat i strid med NNV's formål.

c. vurdere utviklingen internasjonalt og i andre land og evt. foreslå for landsstyret former for samarbeid mellom NNV og naturvernorganisasjoner i andre land.

Komiteen og dens medlemmer kan bare uttale seg offentlig etter anmodning fra landsstyre/generalsekretær».

Sekretariatet.

Fra 25. oktober 1976 ble Rita Risnes engasjert som fullmektig.

Generalsekretærstillingen.

Av helsemessige årsaker ba generalsekretær Midttun om permisjon for et tidsrom av 2 år.

Styret innrømmet permisjonen, og vedtok å avvertere stillingen. Ved søknadsfristens utløp, 31.12 1976, var det kommet 10 søknader.

Revisor.

Forbundets regnskaper revideres av statsautorisert revisor Henning Ziesler.

Økonomien.

De totale utgifter har i 1976 øket med kr. 60 000,— i forhold til fjoråret. På inntektssiden er det særlig kontingentforhøyelsen som er utslagsgivende og som sammen med økede bidrag og disponering av øremerkede midler, gjør det mulig å komme ut året med en relativt beskjeden underbalanse.

Vi viser forøvrig til Vinnings- og tapskonto og Status pr. 31/12 1976, samt nedenforstående spesifikasjoner.

Bidrag.

Bidrag fra offentlige institusjoner, organisasjoner, bedrifter og enkeltpersoner til:

A. driften:

Den norske stat	kr. 400 000.—
Oslo kommune	» 25 000.—
Bergen kommune	» 2 500.—
NSB	» 2 000.—
Konsul Haldor Viriks legat	» 175 000.—
WWF, Norge	» 5 000.—
Norges Husmorforbund	» 3 000.—
Denofa, Lilleborg	» 2 500.—
Finn Alnæs	» 2 475.—
Frida Westerhaug	» 500.—
Finn og Kari Haugli	» 500.—
Margit, Anne og Trygve (basar)	» 235.—

B. øremerkede formål

fra Miljøverndepartementet

1. til avskrivning akkumulert underbalanse	kr. 350 000.—
2. til møter, reiser og befaringer	» 26 784.—
3. til publikasjon om naturvernets historie	» 20 000.—
4. oppdatering og nytrykk av «Alternativ til vannkraft»	» 5 566.60
Fra STK til Vassdragsvernrådet	» 1 500.—

C. «Alternativ oljedebatt»:

Rogaland fylke	kr. 10 000.—
Stavanger kommune	» 10 000.—
Rogaland Fiskarlag	» 6 500.—
Sør Norges Trålerlag	» 3 500.—
Hå kommune	» 2 000.—
Sola kommune	» 2 000.—
Eigersund kommune	» 1 000.—
Karmøy kommune	» 1 000.—
Flekkefjord kommune	» 500.—
Randaberg kommune	» 500.—
Tysvær kommune	» 500.—

Medregnet deltageravgift etc. utgjør de samlede inntekter kr. 56 821.—.

—o—

Av bundne midler forøvrig ble det overført i alt kr. 97 668,31 fra 1975, hvorav kr. 69 187,46 er disponert i 1976.

Kronerullingen for «Aksjon vann», som ble igangsatt på høstparten 1975, har ved utgangen av 1976 innbrakt i alt kr. 113 703,04. Det ble disponert kr. 36 450,85 i 1975 og kr. 71 996,15 i 1976. Balanse på kr. 5 256,04 overføres til 1977.

Samarbeidsrådet for naturvern hadde i 1976 utgifter på kr. 60 814,50, i alt vesentlig lønninger og sosiale utgifter. I tillegg kommer utgifter til kontorhold, rekvisita, telefoner og porto med lavt regnet kr. 15 000,—. Av de totale utgifter på vel 75 000,— har Den Norske Turistforening og Norges Jeger- og Fiskerforbund hver refundert kr. 25 000,— til Norges Naturvernforbund.

Vinnings- og taptkonto 1/1—31/12 1976

Utgifter:

Lønninger	kr. 620 901.00	
Sosiale utgifter	» 229 359.00	
		kr. 850 260.00
Honorarer	»	7 910.00
Kontorleie, renhold, varme, elektr. etc.	kr. 89 700.00	
Refundert fra ØNV og NU	» 24 000.00	
		» 65 700.00
Nedskrevet på kontorinnredning	»	12 000.00
Kontorutstyr	kr. 32 596.32	
Rekvisita	» 19 338.98	
Porto	» 40 122.10	
Telefoner	» 25 142.25	
		» 117 199.65
Kontingenter til andre organisasjoner	»	1 847.00
Produksjon av publikasjoner m. m.	kr. 148 450.00	
Opplysningsvirksomhet og verving	» 32 889.49	
Tidsskriftet «Norsk Natur»	kr. 374 794.89	
Ovf. øremerkede midler	» 34 832.53	
	» 339 962.36	
		» 521 301.85
Medlemsfortegnelse, kont.inkasso	»	77 074.86
Reiser/befaringer og møter/konferanser	kr. 40 972.20	
Refundert fra Miljøverndepartementet	» 26 784.00	
		» 14 188.20
Representantskaps- og landsstyremøter	»	50 282.50
Kronerulling «Aksjon vann», direkte utgifter	»	21 212.00
Samarbeidsrådet for naturvern	kr. 60 814.50	
Refundert av DNT og NJFF	» 50 000.00	
		» 10 814.50
Avsatt for livsvarige medlemmer 1976	»	6 000.00
Diverse andre utgifter	»	2 408.67
		kr. 1 758 199.23

Inntekter:

Kontingenter, tidligere års	kr. 4 970.00	
» personlige	» 1 003 380.00	
» familiemedlemmer	» 6 080.00	
» gavemedlemmer	» 840.00	
» institusjonelle	» 62 000.00	
» livsvarige	» 6 000.00	
Kontingenter i alt	kr. 1 083 270.00	
Avgis til kretsforeningene	» 342 817.00	
		kr. 740 453.00
Bidrag fra staten	kr. 400 000.00	
Haldor Viriks legat	» 175 000.00	
Bidrag fra andre	» 43 710.00	
		» 618 710.00
Renter og utbytte av fonds	»	4 901.47
Abonnenter og salg «Norsk Natur»	»	14 500.00
Salg av publikasjoner, plakater m. m.	»	269 641.96
Kronerulling «Aksjon vann»	kr. 77 252.19	
Overføres til 1977	» 5 256.04	
		» 71 996.15
Underskudd 1976	»	37 996.65
		kr. 1 758 199.23

Status pr. 31/12 1976

Aktiva

Kassa	kr.	2 417.24	
Postgiro 9460	»	69 268.66	
Postgiro OCR 4 95 85 59 (kronerulling)	»	5 256.04	
Kreditkassen 6001.05.70835	»	219 810.86	
			kr. 296 752.80
Diverse debitorer	»	19 453.54	
Fondsmidler, til forvaltning	kr.	21 405.00	
» bankinnskudd	»	42 200.00	
» aksjer	»	21 470.00	
» kontorinnredning	»	16 000.00	
			» 101 075.00
Underbalanse pr. 1/1 1976	kr.	446 866.99	
Engangstilskott fra Miljøverndep.	»	350 000.00	
Underbalanse pr. 24/12 1976	kr.	96 866.99	
Underskudd 1976	»	37 996.65	
			» 134 863.64
			kr. 552 144.98

Passiva:

Diverse kreditorer (inkl. kont.andeler og forskuddsbet. kont.)	kr.	390 266.49	
Jubileumsgave fra Norske Liv	kr.	19 681.72	
Disponert 1976 til «Norsk Natur»	»	19 681.72	
			» 0.00
Naturvernåret 1970	kr.	15 150.81	
Disponert 1976 til «Norsk Natur»	»	15 150.81	
			» 0.00
Femundtvalget	kr.	315.21	
Disponert 1976	»	700.00	
Ovf.	kr.	(384.79)	
			» 0.00
Norsk Varekrigsforsikringsfond	kr.	34 006.25	
Ovf. fra Femundtvalget	kr.	384.79	
«Alternativ oljedebatt»	»	30 353.78	kr. 30 738.57
			» 3 267.68
Den naturlige folkehøgskolen	kr.	6 829.27	
Disponert 1976	»	3 301.15	
			» 3 528.12
Øremerket naturvernets historie	»	20 000.00	
Vassdragsvernrådet	»	8 407.55	
«Aksjon vann» ovf. til 1977	»	5 256.04	
«Aksjon rovfugl»	»	20 344.10	
Fonds: Albert Grøvs fond	kr.	27 875.00	
Maren Stamsø Knutsens gave	»	10 000.00	
Livsvarige medlemmers fond	»	63 200.00	
			» 101 075.00
			kr. 552 144.98

NORGES NATURVERNFORBUND

Oslo, 31/12 1976
25/2 1977

Ragnhild Sundby
formann

Jens J. Andersen..	Bredo Berntsen.	Oddlaug Brunvoll.	Roy Carlsen
Tore Killingland.	Kåre Kopreitan.	Sigv. Rortveit	Inger Lise Skarstein

styremedlemmer

Revidert.

Henning Ziesler
statsaut. revisor.

Magne Midttun
generalsekretær

Roar Sæther.
kontorsjef

Organisasjonsarbeidet

Kretsforeningene — medlemstallet.

Forbundet hadde i 1976 18 tilsluttede kretsforeninger. Oppstillingen viser de enkelte foreningers og forbundets samlede medlemstall.

Kretsforeninger Pers. medlemmer	Medl.tall 1/1 1976	Tilgang 1976	Avgang 1976	Medl.tall 31/12 1976	Netto økning i %
Landskapsvernet i Østfold	984	349	118	1215	23,4
Østlandske Naturvernforening	7598	1885	1100	8383	10,3
Hedmark Naturvern	825	575	103	1297	57,2
Oppland Naturvern	1056	724	88	1692	60,2
Buskerud Natur og Miljøvernforening	1053	312	129	1236	17,3
Vestfold Naturvern	1403	268	217	1454	3,6
Telemark Natur- og Miljøvern	1023	430	140	1313	28,3
Aust-Agder Naturvern	386	58	28	416	7,7
Vest-Agder Naturvern	770	390	125	1035	34,4
Rogaland Naturvern	1073	463	144	1392	29,7
Haugaland Naturvern	353	74	23	404	14,4
Vestlandske Naturvernforening	2325	547	287	2585	11,1
Møre og Romsdal Naturvern	1384	809	305	1888	36,4
Sør-Trøndelag Naturvern	2237	539	355	2421	8,2
Nord-Trøndelag Naturvern	955	633	153	1435	50,2
Nordland Naturvernforening	1093	426	156	1363	24,7
Troms Naturvern	847	360	159	1048	23,7
Finnmark Naturvern	355	114	71	398	12,1
Direkte tilsluttet NNV	142	13	65	90	
Arlig betalende hovedmedlemmer	25862	8969	3766	31065	20,1
Livsvarige medlemmer	398	8	0	406	
Familiemedlemmer	519	531	0	1050	
Natur og Ungdom	3182	334	0	3516	
Totalt	29961	9842	3766	36037	

Kontakt med kretsforeningene.

I siste halvdel av november og begynnelsen av desember besøkte organisasjonssekretæren kretsforeningene. En rekke praktiske saker ble diskutert, særlig kom man inn på retningslinjene for arbeidet og informasjonsarbeidet i sin alminnelighet. Behovet for faste sekretærer i kretsforeningene er stadig stigende, og dette spørsmålet ble også drøftet.

«NNV-kontakt».

For å bedre kommunikasjonen mellom alle ledd i organisasjonen ble det i 1976 utgitt et internt meldingsblad under navnet «NNV-kontakt».

Bladet, som lages i stensils form, vil til å begynne med utkomme uregelmessig og sendes landsstyremedlemmene og kretsforeningene med lokallag og arbeidsgrupper.

Verving.

I tiden 28. februar — 14. mars 1976 ble det gjennomført en landsomfattende vervekampanje hvor alle kretsforeningene deltok. Kampanjen var lagt opp som direkteverving med 2500 personlige ververe over hele landet.

Hver verver hadde enheter med ferdig materiell som ble overlevert ved tegning av medlemsskap.

Kampanjen ga ca. 6000 nye medlemmer.

På høstparten ble det dessuten gjennom «Norsk Natur» lansert en vervekampanje hvor medlemmene selv ble oppfordret til å verve nye medlemmer.

Vedtektsendringer.

Representantskapsmøtet 1976 vedtok visse endringer av forbundets vedtekter.

Det vises til fullstendig protokoll fra møtet inntatt i «Norsk Natur» nr. 5—1976.

Formannsmøtet 1976.

Årets formannsmøte ble holdt på Sem i Asker 15. og 16. oktober 1976 og tok opp problemstillinger vedrørende økonomien og organisasjonens arbeidsområde.

Temaene ble drøftet både i arbeidsgrupper og i plenum.

Deretter ble arbeidsrutiner gjennomgått ved siden av at kretsforeningene orienterte om aktuelle planer og arbeidsoppgaver.

Representasjon i internasjonale organer.

International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (I.U.C.N.)

Føderasjon til fremme av europeiske natur- og nasjonalparker:

Generalsekretæren har representert forbundet.

Nordiska Oljeskyddsunionen:

Kontorsjefen har representert forbundet.

Prosjektet Ulv:

Magnar Norderhaug har representert forbundet.

Natur og Ungdom.

På Natur og ungdoms landsmøte, som ble avholdt på Berkåk i tiden 2. til 7. januar, ble arbeidet for det kommende år lagt opp, og i tillegg til de organisasjonsmessige saker, ble bl. a. en økopolitisk plattform for Natur og Ungdom vedtatt.

De sakene Natur og Ungdom konsentrerte arbeidet mest om i 1976 var sjølberging og ernæring, avfallsbehandling, energi, våtmarker, sur nedbør og feltbiologi. Dette arbeidet har foregått i lokalforeningene og sentralt gjennom forskjellige former for aksjoner og undersøkelser og ved skolering ved seminar- og studievirksomhet. I tilknytning til dette arbeidet er det bl. a. blitt utarbeidet temahefter om avfallsbehandling og sjølberging, som er blitt brukt både til utadrettet informasjonsvirksomhet og til skolering av medlemmene.

Natur og Ungdoms forskjellige «kraftforbrød-aksjoner» i høst har gjort folk fortrolig med sjølbergingsideene, og søkelyst mot energipolitikken har også forhåpentlig bidratt til å danne en opinion for natur- og miljøvernet.

1976 har vært et aktivt år for Natur og Ungdom. Organisasjonen har over 70 lokalforeninger spredt over hele landet i alle fylker. Medlemstallet er ved utgangen av året ca. 3600. Mye arbeid har i løpet av året vært lagt ned i å styrke organisasjonen, og i tillegg til opprettelse av lokallag og kretser, har man arbeidet med tilretteleggelsen av landsstyret som trådte i funksjon fra 1977.

Natur og Ungdoms tidsskrift «Skog og Mark» som sendes til medlemmer og abonnenter kom i 1976 ut med 5 nummer, hvorav 1 var temanummer.

Vassdragsvernrådet, (Jfr. årsmeldingen -75).

Det har vært avholdt 3 rådsmøter i 1976. Formann og sekretær har dessuten holdt en kontinuerlig arbeidskontakt seg imellom og direkte til de medlemmer som har bidratt til fellesarbeidet på forskjellig vis. Forøvrig har rådets medlemmer deltatt etter evne og kapasitet i samfunnsdebatten.

Det har vært lagt hovedvekten på å følge opp på energisektoren etter de retningslinjer og forutsetninger som «Alternativ til vannkraft» bygget på. En oppdatering av utredningen er under utarbeidelse.

Et møte med statssekretær Lars Uno Thulin og andre representanter for Industridepartementet og NVE ble arrangert med Dahles oppdaterte betenkning om «Energisituasjonen i Norge» som utgangspunkt. Vassdragsvernrådets synspunkter synes å ha vunnet forståelse og kontakten er betydelig bedret.

En del konkrete utbyggingsprosjekter har vært drøftet og diverse materiale har blitt sendt til kontakter i de aktuelle områder eller spesielt interesserte.

I flere større saker har vassdragsvernrådet bidratt direkte til NNV's uttalelser.

Øystein Dahle er reist utenlands for noen år, og det har ennå ikke lyktes å finne en erstatning for ham i rådet. Hans utredninger og bidrag har stått i særklasse. Rådet er forøvrig uendret, men tre nye vararepresentanter er kommet inn.

Oscar Breien har i 1976 arbeidet aktivt med i Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN), men har samtidig utført en god del arbeide for Vassdragsvernrådet og direkte for NNV. Dette har gitt grunnlag for en god koordinering.

Samarbeidsrådet for naturvernsaker (jfr. årsm. -75).

Etter initiativ fra Vassdragsvernrådet/NNV ble det 27. oktober 1975 holdt et møte mellom Den Norske Turistforening (DNT), Norges Jeger og Fiskerforbund (NJFF) og NNV med sikte på å få istand et sterkere samarbeid i naturvernsaker med spesiell vekt på vern av vassdrag og naturområder. På møtet 18. november 1975 hvor formann og generalsekretær i de tre foreningene alle var tilstede ble det bestemt at det skulle etableres et uformelt samarbeidsorgan, benevnt «Samarbeidsrådet for naturvernsaker». Retningslinjer for arbeidet ble trukket opp og endelig godkjent på møte 17. desember 1975. Formann og generalsekretær i de tre foreningene har fast sete i rådet.

Oscar Breien har på frivillig basis arbeidet for SRN helt fra starten av. Som sekretær har Øystein Engen vært ansatt i perioden 12. januar — 31. mars 1976, og Vidar Lillebø fra 1. april 1976.

I 1976 har SRN rukket å etablere seg på en solid måte og allerede oppnådd en viss status utad. Det har i løpet av året vært avholdt 11 rådsmøter. Arbeidet i Rådet har klart vist behovet for dette samarbeidet og at man gjennom dette kan oppnå langt større styrke utad i de sakene inntar opp. Det har også vist seg at et slikt samarbeide i sterk grad styrker kontakten mellom de tre organisasjonene generelt sett og spesielt på naturvernsektoren.

Arbeidet har vist at det er svært mange naturvernsaker som egner seg for samarbeide med felles uttalelser og opp treden overfor myndighetene. Det har også vist seg at samarbeidet kan skje uten at den enkelte organisasjon behøver å bli trukket lengere med enn den ønsker og uten at den må gå på kompromiss med egne retningslinjer og målsetninger.

Enkelte saker har vært løst i full enighet, mens andre mer omfattende saker har vært løst ved at samarbeidet har skjedd på de felter hvor alle var enige og alle ville engasjere seg, mens den øvrige del ble overlatt til behandling og uttalelse fra den enkelte organisasjon.

I tillegg til arbeidet med de større sakene og fellesuttalelsene gjengitt nedenfor, bistår også SRN med informasjon og materiell til enkeltpersoner og institusjoner som er interessert i og vil arbeide med vern av naturområder. Et betydelig kontaktnett er bygget opp, særlig i arbeidet med Hardangervidda.

Fellesuttalelser avgitt av SRN i 1976.

Emne

Direktoratet for Statskraftverkene 380-kV kraftledning SIMA—USTA

Fellesuttalelse om vern av Hardangervidda og om videre vassdragsutbygging i Norge.

Tilleggsregulering Eidfjord-Nord — tilbakeføring av vannet fra Tinnhølen i det opprinnelige løp mot vest.

Opparbeidelse og fremtidig bruk av anleggsveier.

Direktoratet for Statskraftverkene 380 kV kraftledning SIMA—USTA.

Fellesuttalelse om disponeringen av vår ennå urørte vassdragsnatur i forbindelse med framleggingen av NOU 1976: 15, «Verneplan for vassdrag».

Oppslutning om SRN's «Fellesuttalelse om vern av Hardangervidda og om videre vassdragsutbygging i Norge».

Dagali Kraftverk. Justert alt.

Fellesuttalelse om utbyggingsplanene for Gaularvassdraget.

Dato	Adressat
27. januar 1976.	Statskraftverkene/NVE
9. mars 1976	Miljøverndepetet.
26. mars 1976.	Industrideptet.
10. mai 1976.	Stortingsrepresentantene.
14. september 1976.	Industrideptet.
20. september 1976.	Miljøverndepetet.
30. september 1976.	Statsministeren.
10. november 1976.	Vassdragsdirektoratet/NVE
17. november 1976.	Miljøverndepetet.
	Industrideptet.
	Vassdragsdirektoratet/NVE
	NVE.

NATURVERNSAKER

1) Vern av naturområder og -forekomster (Se også pkt. 3b).

Henstilling om forgang i Miljøverndepartementets arbeid med å behandle verneforslag.

Miljøverndepartementet har gjennom flere år foretatt områder og forekomster og det er utarbeidet landsplaner landsomfattende registreringer av verneverdige naturtyper, for myrreservater, skogreservater, våtmarksområder, nasjonalparker m. m. Et stort og prisverdig arbeid er utført og som resultat av dette foreligger nå i departementet en mengde vernforslag.

I en henvendelse til miljøvernministeren i desember, sa NNV's landsstyre seg svært glad for at dette registreringsarbeidet var kommet så godt i gang. Vi ga imidlertid uttrykk for at arbeidet for en stor del hadde tendens til å stoppe med utredningene. Det syntes å skorte på viljen til å gjennomføre landsplanenes intensjoner, hevdet NNV.

Denne nøling mente vi på flere måter var uheldig; Verneverdier forspilles ved at det gjøres inngrep i områdene mens vernesaken utredes, dessuten taper naturvernet generelt prestisje p.g.a. den stadige nølingen med å bruke loven. Dette kunne tolkes som svakhet eller som tegn på at departementet selv ikke tok sakene tilstrekkelig seriøst, hevdet NNV.

Den lange ventingen på en avgjørelse skaper også mye unødig bitterhet blant de berørte grunneierne, en bitterhet vi trodde ville bli mindre dersom myndighetene viste en mer resolutt holdning og gjennomførte fredning.

Landsstyret henstilte derfor til departementet om å få forgang i arbeidet med de mange vernesakene etter naturvernloven. Da året 1976 var utpekt som et kampanjeår for vern av våtmarker, pekte vi spesielt på at det hastet med å gjennomføre vern av en rekke slike områder.

Vern av kyst- og sjøområder.

Fra vårt utvalg for vern av marine biotoper mottok NNV i mars et forslag om vern av Vistenfjorden, Nedrevatn og Lakselvvatn i Nordland.

Forslaget stammet fra førstekonservator Tor Strømgren, Universitetet i Trondheim.

I mai 1975 foretok vårt utvalg en befaring i området. I oversendelsesskrivet fra utvalget konkluderes det slik: «Da vi er kjent med at Miljøverndepartementets konsulentgruppe vil fremme et forslag om verning av Vistenfjorddalføret, ser vi det som viktig at også de akvatiske biotoper

blir tatt med. Vi ber derfor Norges Naturvernforbund om å rette en henstilling til Miljøverndepartementet om at dette forslaget blir behandlet samtidig med konsulentgruppens».

Forbundet versendte forslaget til Miljøverndepartementet — med anmodning om at områdene ble vernet i medhold av naturvernloven.

Hardangervidda. (Jfr. årsmeld. 1975).

1975 har vært et aktivt arbeidsår for vern av Hardangervidda. NNV's sentrale leder av dette arbeid har vært Oscar T. Breien. Han har også ledet Samarbeidsrådet for Naturvernsaker (SRN)'s arbeid på dette område og all virksomhet er dermed blitt nøye koordinert. NNV's uttalelse om Hardangervidda, referert i årsmeldingen 1975, har vært lagt til grunn for arbeidet sammen med fellesuttalelsen fra Statens Friluftsråd og Statens Naturvernråd.

SRN har i 1976 lagt stor vekt på arbeidet med vern av Hardangervidda. Dette skyldes sakens store betydning og interesse for alle de tre organisasjonene samtidig som den er den mest presserende blant de større naturvernsakene.

Basert på Statens Friluftsråds og Statens Naturvernråds fellesuttalelse om Hardangervidda-sakskomplekset og støttet til NNV's tidligere avgitte og meget omfattende uttalelse om bruk og vern av Hardangervidda, avga SRN den 9. mars 1976 «Fellesuttalelse om vern av Hardangervidda og om videre vassdragsutbygging i Norge». Denne fellesuttalelsen fikk bred omtale og den har fått støtte eller full tilslutning av 26 organisasjoner, blant disse samtlige politiske ungdomsorganisasjoner. Dette har gitt uttalelsen stor tyngde. Uttalelsens hovedkonklusjoner er:

- Utbygging av Veig-vassdraget og Dagali-fallene må bestemt avvises etter alle alternativer da de dokumenterte og sannsynlige skadevirkninger vil bli overveldende store i forhold til nyttevirkningene.
- Hardangerviddas enestående store og uerstattelige natur-, kultur-, rekreasjons og næringsverdier må vernes mot videre ødeleggelse. Dette kan best gjøres gjennom den fremlagte samlede plan med en nasjonalpark etter det mest omfattende forslag og landskapsvernområder slik Statens Friluftsråd og Statens Naturvernråd anbefaler.

- Hardangerviddas ressurser må brukes på en slik måte at de ikke blir forbrukt eller Viddas samlede verdier blir skadelidende. Bruken må ta sikte på å tjene til stimulans i primærnærings og trivsel i bygdene rundt Vidda og forøvrig til beste for hele det norske folk på kort og lang sikt.

Som det fremgår av listen over fellesuttalelser har SRN i løpet av året også avgitt uttalelser om mer avgrensede saker angående Hardangervidda:

- Rådet sluttet seg til uttalelsen fra NNV om trase for kraftlinjen fra SIMA til USTA. Vårt forslag ble det alternativ som Hovedstyret/NVE bestemte seg for. Avgjørelsen ble anket inn for Industridepartementet og har medført atskillig arbeid fra SRN's side.

- SRN gikk inn for en tilleggsregulering av Eidfjord-Nord som blant annet la forholdene til rette for å tilbakeføre vannet fra Tinnhølen til sitt opprinnelige løp i Bjoreia. Tilleggsreguleringen er nå vedtatt, men Stortinget har utsatt saken med vannet fra Tinnhølen.

- SRN har gått mot også det nye alternativ for utbygging av Dagali-fallene da skadevirkningene også for

dette alternativ blir helt uakseptable.

SRN har forøvrig gjennom Breien og sekretæren i hele perioden deltatt aktivt i møter, skriftveksel, utveksling av opplysninger og i den offentlige debatt, med henblikk på vern av Hardangervidda.

Saltfjellet.

SRN har ikke avgitt noen uttalelse om Saltfjellet, men det er klart at alle de tre organisasjonene har interesser i området. SRN's sekretær deltok derfor på et møte om Saltfjellet 28. oktober 1976 i Bodø, sammen med representanter for Salten jakt- og fiskeadministrasjon, Rana jakt- og fiskeadministrasjon, Bodø og Omegn turistforening, Nordland Naturvernforening, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Statens Friluftsråd og prosjektlederen for Saltfjell/Svartis-utvalget. Hensikten med møtet var å bli informert og gi informasjon om det som er skjedd og det som kommer til å skje i Saltfjell-Svartisområdet når det gjelder eventuell fremtidig kraftutbygging.

Det fremgikk på møtet at innstillingen fra Saltfjell-Svartisutvalget vil være klar i løpet av våren 1977 og at Vassdragsvesenets planer om utbygging i området vil foreligge kort tid etterpå. Møtet i Bodø var nyttig spesielt fordi det ble besluttet å sette ned en arbeidsgruppe i Salten og en i Rana bestående av representanter fra Nordland Naturvernforening, Salten jakt- og fiskeadministrasjon, Rana jakt- og fiskeadministrasjon, og Bodø og omegn turistforening. Disse gruppene har til hovedhensikt å spre informasjon om Saltfjellutbyggingen og å samle opplysninger og være et bindeledd for den sentrale sammenslutningen — Samarbeidsrådet for naturvernsaker.

Trollheimen.

I et brev til fylkesmennene i Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal Naturvern ba representantskapet i NNV om at det måtte bli satt fart i utredningsarbeidet med tanke på å få opprettet et verneområde i Trollheimen. Forslag om vern ble fremsatt i 1974 av professor Olav Gjærevoll.

Representantskapet mente verne- og næringsinteressene i Trollheimen snarest burde avklares slik at det kunne utarbeides et best mulig forslag til verneområde og verneform.

Oslomarka (Jfr. årsmeld. 1975).

I juni la Miljøverndepartementet frem sitt forslag til flerbruksplan og vernelov for Oslomarka og i oktober kommenterte NNV departementets forslag.

Her fastholdt vi hva vi tidligere har gitt uttrykk for — om at det er betydelige konflikter mellom naturvern-/friluftsjakter og andre brukerinteresser i Oslomarka. De siste gir seg utslag i bl. a. offentlig veibygging, kraftledningstraseer, damanlegg og tilsvarende inngrep samt bestemte uheldige virkninger av moderne skogsdrift.

Forbundet hevdet at naturvern og friluftvern heretter måtte veie tyngst ved avveiningen av disse kryssende interessene og at man gradvis hadde nådd et metningspunkt hva gjaldt slike inngrep. Myndighetene måtte derfor fra nå av føre en konsekvent og restriktiv linje m.h.t. Markas arealbruk.

En prioritering som nevnt behøver etter vårt syn imidlertid *ikke* medføre reduksjon i antall arbeidsplasser — slik det blir fremholdt av enkelte motstandere av flerbruksplan-

og særlovsforslaget. Vi hevdet at et godt tilrettelagt friluftsliv — kombinert med en forsvarlig virksomhet i primærnæringene (slik flerbruksplanforslaget i prinsippet sikter mot) — vil kunne *øke* tallet på arbeidsplasser.

NNV fant departementets planforslag positivt på en rekke punkter. Vi mente likevel at departementet hadde tillagt skogsdrift- og utbyggingsinteressene for stor vekt på bekostning av naturvernet og friluftslivet. Dette hadde i planforslaget bl. a. gitt seg uttrykk i at:

— Miljøverndepartementet hadde foretatt en vesentlig reduksjon av verneområder i forhold til Oslo og Omland Friluftsråds planforslag.

— Bygningsmyndighetene ville få myndighet til å fastlegge byggegrensene («den sorte strek») i Marka.

Forbundet mente det nå hastet med å få truffet nødvendige vernevedtak for Marka. Man ville heller ha en midtels god bruksplan straks enn en fullgod plan om flere år — når ytterligere verdier kunne være gått tapt. I stedet for å kreve vesentlige endringer i planforslaget, ba vi derfor om at en bygde på eksisterende forslag med visse korreksjoner og fremmet dette til endelig avgjørelse snarest mulig.

Etter å ha fått forståelsen av at det ennå ville ta lang tid før flerbruksplanen kunne vedtas, ga vi uttrykk for frykt for at det ble iverksatt en rekke tiltak som ville ødelegge en vesentlig del av forutsetningene for planen. Således fryktet vi at enkelte skogeiere som var motstandere av planen, omgående ville sette i gang veibygging og hogst i områder som var foreslått utlagt til verneområder — for å hindre at disse kunne få en slik status. Naturvernforbundet ba derfor innstendig om at en umiddelbart traff nødvendige midlertidige vernevedtak etter Naturvernlovens § 18, 3. ledd og Skogproduksjonslovens § 17 b for å hindre en slik utvikling.

NNV hadde tidligere gitt uttrykk for at en egen lov for vern av Oslomarka måtte anses nødvendig for fullt ut å kunne ivareta friluftsliv- og naturverninteressene i Marka. Vi fastholdt nå dette syn. Det *eksisterende* lovverk var etter vår mening ikke godt nok, bl. a. fordi

— det i vesentlig grad forutsatte frivillige avtaler med skogeierne,

— det var en rekke organer som hadde avgjørelsesmyndighet for forskjellige typer av planer om inngrep. Behovet for avveining mellom brukerinteressene, kunne føre til kompetansestrid mellom organene.

Etter å ha registrert skogeierens manglende samarbeidsvilje under planperioden og skogbruksnæringens manglende forståelse for naturvernets og friluftslivets interesser i denne saken, hadde vi ingen tro på at bruk av eksisterende lovverk og frivillig samarbeid ville føre frem. En slik linje ville utelukkende føre til at våre interesser i Oslomarka nok en gang ville komme bakerst i køen.

NNV ba også om at departementet på nytt i *selve loven* vurderte å fastsette grensene for Marka. Ved å overlate dette spørsmålet til bygningsmyndighetene, mente vi det var en nærliggende fare at området ville «skrumpe inn», med konsekvens at bare en mindre del av flerbruksplanen lot seg gjennomføre.

I november la så Landbruksdepartementet frem et utkast til forskrifter for Oslomarka — med hjemmel i Skogproduksjonslovens § 17b.

I sin uttalelse om dette forslaget slo Naturvernforbundet

ned på departementets behandling av saken. Det var oppsiktsvekkende, mente forbundet, at Landbruksdepartementet, uten å ha kontaktet Miljøverndepartementet eller berørte natur- og friluftsansjoner, la frem et utkast til forskrifter for Osloomarka med hjemmel i Skogproduksjonsloven. Bakgrunnen for dette utspillet var Miljøverndepartementets tidligere henstilling til Landbruksdepartementet om i henhold til Skogproduksjonslovens § 17 b å «vedta midlertidige forskrifter, som gir hjemmel til å vurdere og eventuelt utsette gjennomføringen av planer om vegutbygging i flerbruksplanområdet». Denne henstillingen hadde Landbruksdepartementet utnyttet i et forsøk på å *erstatte* Miljøverndepartementets forslag til flerbruksplan og verne- lov, hevdet Naturvernforbundet. NNV fant det klart at Landbruksdepartementet ikke hadde begrenset forskriftene til det man konkret ble anmodet om. Videre virket det noe underlig at Landbruksdepartementet ikke hadde basert seg på det grunnlagsmaterialet Miljøverndepartementet hadde fremlagt, men benyttet seg av egne og tydeligvis langt mer ufullkomne kilder.

Det utkast til forskrifter for Osloomarka som Landbruksdepartementet nå hadde lagt frem, var etter Naturvernforbundets mening godt egnet som utgangspunkt for generelle retningslinjer for norsk skogbehandling i sin alminnelighet, og ville da være i tråd med intensjonene i den nye loven om skogproduksjon og skogvern.

Som spesielle forskrifter for Osloomarka, som er av særlig verdi for friluftsliv og naturvern, fant vi imidlertid det fremlagte utkast uegnet.

Etter Naturvernforbundets mening var problemene i Osloomarka av en så dyptgripende karakter at de bare lot seg løse gjennom en egen vernelov.

Nordre Øyeren naturreservat — jaktbestemmelser (Jfr. årsm. -73 og -75)

I spørsmålet om å gi adgang til jakt innen reservatet, ga Naturvernforbundet i en uttalelse til Fylkesmannen i Oslo og Akershus sin absolutte støtte til de synspunkter som fagornitologene Edvard K. Barth, A. O. Folkestad og Peter J. Schei hadde kommet med.

I likhet med disse, ga NNV uttrykk for at det ville være paradoksalt med jakt i et fuglereservat. Å gi tillatelse til jakt i et reservat, ville dessuten uten tvil kunne bli oppfattet som normgivende ved utarbeidelse av fredningsbestemmelser for andre reservater.

Forbundet understreket også følgende momenter:

- For Nordre Øyerens vedkommende er det dokumentert at fredede arter er blitt skutt under høstjakta, m.a.o. er det på grunn av dårlige kunnskaper vanskelig for jegerne å skille de enkelte artene fra hverandre.
- Selv om man bare har jakt på enkelte arter, vil under jakten også de fredede artene bli forstyrret av skyting og ferdsl.

Presterødskilen naturreservat.

Presterødskilen naturreservat ved Tønsberg ble opprettet ved Kgl. res. av 4. juli 1969.

I juli protesterte NNV på det skarpeste overfor Tønsberg bygningsråd mot en fremlagt reguleringsplan som — hvis den ble realisert — ville bety en vesentlig forringelse, såvel areal- som kvalitetsmessig, av reservatet.

Kommunestyret vedtok imidlertid bygningsrådets forslag. Ved årsskiftet ligger saken hos fylkesmannen — i påvente av en geoteknisk undersøkelse.

Planen vil bli endelig avgjort i Miljøverndepartementet.

Forslag om opprettelse av Jærstrendene landskapsvernområde.

I juni sendte Miljøverndepartementet ut til uttalelse et forslag til avgrensning og vernebestemmelser for et landskapsvernområde på Jæren. I oversendelsesbrevet heter det bl. a. at «ved utforminga av det framlegget til opprettning av Jærstrendene landskapsvernområde som no ligg føre, har ein prøvd å imøtekoma dei ulike interessene so mer komme fram under førebuinga av saka. Dette gjeld bl. a. ønske om at verneplanen vert utforma slik at den i minst mogleg grad er til hinder for jordbruksdrifta i området. Som følgje av dette er verneframlegget vorte endra vesentleg. Verne-reglane er arbeidde mykje om og store områder er tekne ut or framlegget.»

I våre kommentarer uttrykte forbundet sterk skuffelse over såvel avgrensingen som forslaget til vernebestemmelser.

De forskjellige verneverdiene på Jærkysten er godt dokumenterte. Jærstrendene hører til blant de 10—12 mest verdifulle, større naturområder i Norden.

På bakgrunn av de internasjonale forpliktelser Norge i denne sammenheng har, er det ille at departementet, for å dempe bestemte interessekonflikter, har sett seg nødt til å redusere omfanget av det ønskede verneområde med ca. 2800 da, mente NNV.

Verre var det imidlertid at de foreslåtte vernebestemmelser på de mest vesentlige punkter var ytterst svake — et forhold som kunne gjøre vernet av området fullstendig illusorisk. Vi viste i så måte bl. a. til at med den foreslåtte sammensetning av tilsynsutvalget for området ville enhver konfliktsituasjon de lokale næringsinteresser oppnå flertall.

Kontrollen med uønskede inngrep som nydyrking og tilplanting ville bli fullstendig illusorisk og i praksis ville det ikke bli lagt noen restriksjoner på veibygging, nybygging m. v.

2) Dyreliv, jakt, fangst, fiske **Internasjonal handel med truede dyre- og plantearter — Washingtonkonvensjonen.**

Mennesket har med sin sterke utnyttelse av naturgrunnlaget klart å utrydde ca. 300 dyrearter. Tusen nye dyrearter og 20 000 plantearter er nå truet med utryddelse. Dette forhold har bl. a. ført til opprettelsen av den såkalte Washington-avtalen for kontroll med internasjonal handel med truede og sårbare dyre- og plantearter.

I en henvendelse til Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet rettet NNV's landsstyre i mars en henstilling til våre myndigheter om at Norge ratifiserte Washington-avtalen.

Avtalen trådte i kraft 1. juli 1975, etter at Uruguay som den 10. stat hadde ratifisert avtalen. Senere er den ratifisert av en del nye stater. Dermed er det tatt et viktig skritt fremover når det gjelder å verne truet natur.

Det er av stor betydning at de rike land, som bl. a. står som kjøper av elfenben og av pels fra de truede katte-dyrene, snarest ratifiserer avtalen, hevdet NNV. Verdens Naturvernunion har uttrykkelig bedt om at dette skjer.

Stortinget ratifiserte konvensjonen 28. mai.

Fredningsbestemmelser for hønsehauk.

I en uttalelse til Direktoratet for vilt- og ferskvannsfisk, advarte Naturvernforbundet mot lempning i fredningsbestemmelsene for hønsehauk, slik viltneemdene i Aust-Agder hadde foreslått.

Tre betingelser måtte i så fall være til stede, mente NNV:

- Bestanden på landsbasis måtte være god, og på lang sikt ikke truet av f. eks. biocider.
- Bestanden måtte belaste andre arter betydelig.
- En lempning av fredningsbestemmelsene måtte ikke få konsekvenser for arbeidet med truede arter generelt.

Forbundet viste til de rovfuglregistreringer som «Aksjon Rovfugl» hadde utført i 2 år i et ca. 10 000 km² stort område i Indre Østland, det såkalte «Prøveområde Østerdalen», i kommunene Tolga—Os, Tynset, Alvdal, Folldal, Rendalen og deler av Stor-Elvdal. Resultatet av undersøkelser tydet på at hønsehaukbestanden i dette området var langt svakere enn i Aust-Agder.

Med hensyn til biocidrester i rovfugl, viser undersøkelserne at de høyeste mengder av DDE og PCB finnes i kongeørn, hønsehauk og havørn, noe som måtte tilsi den ytterste varsomhet i forvaltningen av hønsehaukbestanden.

NNV pekte videre på at ingen kjenner årsaken til nedgangen i bestanden av skogsfugl. Man kan derfor ikke uten videre tillegge hønsehauken skylden for nedgangen.

Endelig understreket forbundet at lempning i fredningsbestemmelsene for hønsehauk ville gjøre fredningen av andre hauker, våk og falker illusorisk, fordi det hører til sjeldenhetene at folk flest — også jegere — ser forskjell på artene.

Fredningsbestemmelser for oteren.

Oteren er i dag jaktbar hele året i fylkene Nordland, Troms og Finnmark. Den er fredet hele året på Østlandet/Sørlandet, mens det i de øvrige fylkene er jakttid fra 1. oktober til 1. februar.

Naturvernforbundet ba i oktober Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk om å få en orientering om på hvilket grunnlag (statistikker, bestandsanslag m. v.) Direktoratet hadde vurdert bestandsstørrelsen og fastsatt jaktbestemmelser for oter. Ved årsskiftet hadde vi ennå ikke mottatt svar på henvendelsen.

«Hundeaksjonen 1976»

Etter initiativ fra Norsk sau- og geitalslag (NSG) ble det på vårparten etablert et samarbeid mellom NSG, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Kennel Klub, Foreningen til Dyrenes Beskyttelse og NNV for i første omgang å informere om og skape større forståelse for de problemer det stadig økende hundeholdet i Norge skaper.

I en felles appell til hundeeierne — som bl. a. ble inn tatt i de deltakende foreningers medlemsblad — ble det bl. a. opplyst at hundeholdet i Norge har økt med 8—10 prosent årlig de siste 20 årene, og er nå antatt å ligge på omlag 250 000. Det stadig stigende hundetallet har ført til stor økning når det gjelder skader forårsaket av løshunder. Ved flere anledninger er barn blitt angrepet og skadet av hunder, og både vilt og beiteme husdyr er mer utsatt enn noen sinne. Til dels er også hunden selv direkte skadelidende, fordi mange av dem som i dag holder hund ikke følger minstekravene når det gjelder stell og behandling av hunden.

Det bør være enkelt å løse de problemene som her er nevnt, heter det i appellen. Forutsetningen måtte bare være at alle hundeeiere var seg sitt ansvar bevisst og fulgte gjeldende lover. Dette burde ikke minst være i hundeeierens egen interesse. I lengden kan samfunnet neppe godta hundeproblemer som det er i dag, og absolutt uholdbar vil situasjonen bli hvis problemene fortsatt øker. Hvis hundeeierne selv ikke handler i dag, er det realistisk å regne med at strengere lovgivning og beskatning må bli resultatet, ble det hevdet.

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Kennel Klub, Foreningen til Dyrenes Beskyttelse, Norges Naturvernforbund og Norsk sau- og geitalslag har alle, hver på sitt felt, arbeidsoppgaver som gjør at de er interessert i et mer velordnet hundehold. En ny ferie- og beitesesong sto for døren, og vi gikk inn i en årstid da viltet var enda mer sårbart enn ellers. De nevnte organisasjoner henstilte derfor på det sterkeste til alle hundeeiere å respektere gjeldende lover og regler for hundehold. Spesielt viktig var det at båndtvangen, som gjelder gjennom hele sommerhalvåret, måtte ble respektert.

Foruten den utsendte appellen, ble det i løpet av sommeren også avholdt diskusjonsmøter i Stavanger, Bergen, Trondheim, Bodø og Lillehammer.

I september ble det avgitt en felles resolusjon med anmodning til hundeeierne om å respektere de gjeldende båndtvangbestemmelsene.

I november møttes så representanter fra de respektive organisasjoner for å drøfte erfaringene fra sommerens aksjon, samt diskutere evt. fortsatt samarbeid.

NNV inntok da det standpunkt at når det gjaldt de spørsmål de øvrige organisasjonene nå ønsket å ta fatt på (bl. a. innhenting av statistiske data, skaffe seg oversikt over gjeldende lovverk og bestemmelser, vurdere endringer i lov om hundeskatte, vurdere behovet for og evt. fremme forslag om egen hundelov) lå disse oppgavene noe perifert i forhold til hva NNV ellers måtte prioritere. Vi så oss derfor ikke i stand til å delta aktivt i det videre samarbeidet, men så gjerne at de øvrige organisasjonene kontaktet oss fra sak til sak.

3) Energi.

a. Generelt.

Energiøkonomisk forskning.

I 1975 oppnevnte Regjeringen et utvalg til å utrede hvordan den energiøkonomiske forskning i Norge kunne styrkes. Innstillingen ble avgitt i oktober 1976 og NNV kommenterte innstillingen i et brev til Industridepartementet i desember.

Naturvernforbundet var skuffet over at Bakke-utvalget, i likhet med Skånlandutvalget (Jfr. årsmld. -75) hadde valgt å definere «energiøkonomi» ut fra tradisjonelle markedsøkonomiske prinsipper. Vi mente at tiltak som kun var basert på ordinære grenseverdibetraktninger var utilstrekkelige i en situasjon hvor ønsket om og behovet for en reduksjon i energiforbruket blir mer og mer alment akseptert.

I likhet med Utvalget understreket Naturvernforbundet behovet for *samfunnsmessige helhetsvurderinger*, men i motsetning til Utvalget hevdet NNV at det likevel var grunn til å styrke enkelte forskningstemaer under energiteknisk forskning som f. eks. energiforbruket innen indu-

strien (særlig den kraftkrevende industri) og på mulighetene for energisparing på bolig- og transportsektoren.

Naturvernforbundet støttet dette forslag fremfor opprettelse av et energiøkonomisk utredningsinstitutt — som vi fryktet lett kunne bli for teknisk preget.

NNV foreslo komiteens sekretariat lagt til Miljøverndepartementet, ikke til Industridepartementet, som Utvalget hadde gått inn for.

Naturvernforbundet mente ellers at formidling av forskningsresultater burde vært bredere — resultater måtte bli alment kjent i samfunnet og det måtte oppmuntres til offentlig debatt om dem, hevdet NNV. Til dette formål mente vi at den koordinerende komite alene ikke var tilstrekkelig. Vi foreslo derfor at det ble etablert et *energiopplysningsutvalg* — tilsvarende det som i dag er i virksomhet i Danmark. Natur- og miljøverninteressene måtte bli representert i dette utvalget.

IEA's langsiktige energiprogram (Jfr. årsmeldingen 1975).

I samband med at Regjeringen — i kontakt med Stortingets organer — våren 1976 skulle ta standpunkt til norsk tilslutning til IEA's langsiktige samarbeidsprogram, sendte NNV i april et brev til Regjeringen der vi ga uttrykk for at hel eller delvis norsk tilslutning kunne gjøre en selvstendig norsk energipolitikk illusorisk og bl. a. få alvorlige konsekvenser for vår vassdragsnatur, for våre fiskerier ved økt press på oljeressursene og for det totale miljø ved at atomkraft ville bli uunnngåelig.

Vi ba også om at spørsmålet ble gjort til gjenstand for en åpen debatt før det ble truffet avgjørelse i saken.

Med visse forbehold, som for NNV virker langt nær betryggende, vedtok Regjeringen som kjent en tilslutning til IEA's langsiktige energiprogram.

NNV's representantskap reagerte på dette ved å sende en henvendelse til Regjeringen der vi sterkt beklaget vedtaket. Representantskapet mente Norge burde si opp sin assosieringsavtale med IEA innen sommeren 1977. «Da vil vi bevare vår handlefrihet når det gjelder våre energiresurser. Ikke minst gjelder dette vår olje som vi har plikt til å dele med langt flere enn IEA-landene, også med etterslekten, som vil trenge den for å dekke helt grunnleggende behov», heter det til slutt i henvendelsen.

El-forsynings (ELI's) annonsekampanje.

Formannsmøtet på Sem i Asker (okt. -76) behandlet et intervju som bladet Ingeniørnytt hadde med informasjonssjefen i El-forsynings Informasjonstjeneste (ELI). Av intervjuet fremgikk at ELI planla en større annonsekampanje for energiøkonomisering, men mye tydet på at annonsekampanjen også ville virke som press bl. a. for ytterligere vannkraftutbygging.

NNV fikk på anmodning annonseopplegget til gjennomgåelse og kommentar, men så sent at forbundets reaksjoner ikke syntes å ha noen innvirkning på opplegget. Kretsforeningene og NU ble orientert om saken og i henhold til en enstemmig holdning på formannsmøtet, ble det ved årets slutt anmodet om å følge med i lokalpressen og evt. reagere dersom annonsekampanjen ble fulgt opp i tråd med ELI's opplegg.

NVE's organisasjon (Jfr. årsmeldingen -75).

Hovedstyret i NVE utarbeidet i 1975 en uttalelse til Industridepartementet om NVE's organisasjon. Naturvernforbundet kommenterte utredningen i et brev til departementet i februar -76.

NNV mente det var bemerkelsesverdig at utredningen var blitt foretatt av NVE selv. Vi ba derfor Industridepartementet ta initiativ til å få et regjeringsoppnevnt utvalg til å vurdere NVE's organisasjonsforhold — bestående av representanter for de ulike interesser knyttet til etatens arbeidsfelt.

Forbundet hevdet ellers i brevet at NVE i praksis hadde en nærmest avgjørende innflytelse på konfliktfylte saker av stor samfunnsmessig betydning.

NVE's organisasjonsform og saksbehandling er ofte svært lite tilfredsstillende for mange samfunnsinteresser og med en altfor sterk slagside i teknisk/økonomisk retning. Vi hevdet derfor at etaten hadde en uforholdsmessig stor og *ensidig* innflytelse over norsk energipolitikk.

Organisasjonsformen er basert på vassdragsreguleringsloven av 1917, og har således i store trekk vært uendret i nesten 60 år. Samfunnet har i dette tidsrom gjennomgått en sterk utvikling, samtidig som energiproblemene har skiftet karakter.

Etter Naturvernforbundets mening var NVE's organisasjonsform i altfor dårlig samsvar med dagens krav.

Spesielt utilfredsstillende mente vi det var at behandlingen av vassdragsreguleringssaker skjedde helt uavhengig av den omfattende behandlingsprosedyre som til dels allerede er gjennomført, til dels er under oppbygging — for den øvrige arealdisponering.

Manglene ved saksbehandlingen er blitt mer iøyenfallende i de senere år, noenlunde uberørt natur begynner å bli mer sjelden, mens økende levestandard og mer fritid har gitt folk flest større interesse for slike goder. Skadevirkningene ved utbygging er dessuten meget store — moderne utbyggingsteknikk gir muligheter for inngrep som tidligere ikke var mulig, hevdet NNV.

Forbundet konkluderte med å anbefale at Statskraftverkene og størstedelen av Vassdragsdirektoratet ble utskilt fra NVE.

Elektrisitetsdirektoratet burde omorganiseres og styrkes i forbindelse med opprettelse av et Energiøkonomisk institutt. Den gjenværende delen av NVE burde få et regjeringsoppnevnt styre, med et faglig allsidig og partipolitisk nøytral sammensetning.

Endringene når det gjelder hovedstyrets oppnevning og sammensetning synes fra et naturvernssynspunkt å være det viktigste, hevdet NNV.

Naturvernforbundet henvendte seg i februar også til det såkalte Maktutredningsutvalget med forslag om å vurdere NVE ut fra dette utvalgs mandat. I brevet hevdet vi bl. a. «det synes klart at Norges energipolitikk i realiteten har vært fastlagt i stor grad i denne etat og med små påvirkningsmuligheter utenfra»

«Etatens makt i det norske samfunn virker i dag for dominerende på sitt område, og den samfunnsmessige kontroll synes ikke betryggende. På naturvernhold føler vi «avmakt» i vårt forhold til etaten, til tross for Stortingets uttrykte ønske (St.meld. nr. 100 1974/75) om at naturverninteressene skal komme inn på et tidligere tidspunkt i saksbehandlingen», hevdet NNV i sin henvendelse.

Maktutredningsutvalget svarte at Utvalget hadde stor interesse for de synspunkter NNV hadde fremsatt, men at man hadde valgt å konsentrere sine undersøkelser om departementene. En spesiell analyse av NVE lå utenfor Utvalgets kapasitetsramme (tid og økonomiske ressurser).

b. Vassdragssaker (Se også pkt. I)

Verneplan II for vassdrag (Jfr. årsmelding 1975).

Sperstadutvalgets forslag til en siste og supplerende verneplan for vassdrag, ble fremlagt i april. Kontaktutvalget hadde her vurdert vassdrag som Stortinget våren 1973 hadde utsatt behandlingen av, dessuten en del vassdrag som ikke har vært nevnt i den første verneplanen.

NNV's representantskap tok den supplerende verneplanen opp til debatt (se omtale annet sted i denne årsmeldingen) og gi i en pressemelding fra møtet uttrykk for NNV's umiddelbare og mer generelle syn på verneplanforslaget. I pressemeldingen heter det bl. a. at stortingsbehandlingen av verneplanens første del ga et ytterst magert resultat, selv om verdifulle vassdrag som Kinso, Målselvassdraget, Sjoa og Trysilvassdraget ble varig vernet. Den andre delen av verneplanen som nå forelå, omfattet svært få større vassdrag, og de vassdrag som var tatt med, representerte et lite kraftpotensiale. Dette betydde at mange av disse vassdragene i praksis vil frede seg selv mot kraftutbygging, hevdet NNV.

Sett i forhold til rikdommen av vassdrag og til den valgfrihet vi i dag har når det gjelder energiformer (gass kombinert med eksisterende vannkraft), mente NNV at verneplanen som helhet hadde et ytterst beskjedent omfang.

Vi er i dag inne i vannkraftutbyggingens slutfase, og alt tyder på at Vassdragsvesenet går sterkt inn for å bygge ut flest mulig av de ennå ikke utbygde vassdrag. Ønsket om at verneplanene skal bidra til å skape «avklaring og ro» omkring vassdragssakene, er et ledd i denne politikken. NNV mente det neppe var tvil om at verneplanene vil bli brukt som brekkstang og avledningsmanøver med sikte på å få vedtatt utbygging av de vassdrag som er henvist til konsesjonsbehandling, det vil si de aller fleste og største av de gjenværende vassdrag.

Representantskapet tok klare reservasjoner når det gjaldt den foreliggende verneplanen. En forutsetning måtte være at de fleste av de vassdrag som nå er henvist til konsesjonsbehandling, blir unntatt fra kraftutbygging. Dette gjelder f. eks. vassdragene på Finnmarksvidda, Hardangervidda, Saltfjellet og i Jotunheimen. Naturvernforbundet føler seg overbevist om at vern av vassdragene i disse viktige fjellområdene er i samsvar med synet til flertallet i befolkningen. Et grunnleggende krav fra forbundets side var også at de vassdrag som var gitt 10 års vern, må vernes varig.

En slik verneramme mente NNV også var fullt forsvarlig ut fra hensynet til kraftbehovet. Med den vekstraten Naturvernforbundet går inn for, er behovet for videre vassdragsutbygging meget beskjedent. I denne forbindelse pekte forbundet på at også Vassdragsvesenet nå forutsatte en betydelig lavere vekst i energiforbruket enn i tidligere prognoser. Hvis man gjennomfører de tiltak, bl. a. mot sløsing, som Naturvernforbundet hadde foreslått, viste Vassdragsvesenets nye prognoser at forbundets forslag var realistisk og gjennomførbart, het det bl. a. i pressemeldigen.

Også SRN avga uttalelse om verneplan II for vassdrag. Uttalelsen gjaldt bare verneplanforslagets alminnelige del.

SRN understreket i uttalelsen de sterke begrunnelsene Sperstadutvalget gir for vern av vassdrag, og mente at disse burde gitt grunnlag for en langt mer omfattende verneplan enn hva tilfellet var. Årsaken til misforholdet mellom de sterke begrunnelsene for vern og de konkrete forslagene syntes i hovedsak å være utvalgets mandat. SRN beklaget at de politiske myndighetene ved sine forhåndsvedtak hadde avskåret utvalget fra å foreta en uavhengig vurdering av vernebehovet ut fra en langsiktig ressursdisponering.

SRN fant det også nødvendig å understreke at vannkraftutbyggingens skadelige innvirkning på resipientforhold, sosiale og kulturelle forhold og næringsdrift burde vært fremhevet og utdypet langt sterkere i utredningen. SRN kunne bare godta de foreliggende verneforslagene som tilfredsstillende under følgende forutsetninger:

- 1) At de viktigste vassdragene som tidligere er henvist til konsesjonsbehandling og de vassdragene som utvalget i denne omgang foreslår konsesjonsbehandlet fordi interessenkonfliktene er særlig store, blir gitt varig vern. Dette gjelder først og fremst de ennå urørte vassdragene som inngår i områdene Jotunheimen/Breheimen, Hardangervidda, Saltfjellet og Finnmarksvidda. I tillegg må vassdrag som Gaular, Orkla, Forra og Vefsna gis samme status.
- 2) At den overveiende del av de vassdragene som av Stortinget tidligere er gitt 10-års vern også blir varig vernet, i samsvar med Sperstadutvalgets forutsetning.
- 3) At det sørges for at de vassdragene som vedtas vernet mot kraftutbygging også blir vernet mot andre former for skadelige og ødeleggende inngrep.

SRN mente at denne vernerammen måtte være fullt forsvarlig, og oppfordret til en langt sterkere offentlig stimulering av alle former for sparetiltak med hensyn til energiforbruket.

I september gikk NNV i en uttalelse til NVE inn på den *spesielle* delen av verneplanforslaget. De enkelte kretsforeningers synspunkter på «sine» vassdrag, ble her referert.

Altavassdraget (Jfr. årsmeld. 1975)

I en henvendelse til NVE i januar tok Naturvernforbundet sterk avstand fra Statskraftverkernes konsesjonssøknad. Forbundet pekte på at ressurser som er av avgjørende betydning for kystbosettingen i Vest-Finnmark vil bli skadelidende, at reguleringen vil berøre et ytterst produktivt laksevassdrag, at nøkkelområder for samisk reindrift vil bli rammet, og at uvurderlige naturområder, av stor verdi også for rekreasjon og friluftsliv, vil bli ødelagt.

NNV kom også tilbake til at spørsmålet om regulering av Alta—Kautokeino-vassdraget ikke var utredet i overensstemmelse med vassdragsreguleringsloven og Vassdragsdirektoratets egne rundskriv. Lov om minstekrav til dokumentasjon var ikke oppfylt, og rettslig sett kunne konsesjon derfor ikke gis, hevdet NNV. I oktober 1975 påklaget Naturvernforbundet disse forhold. I en uttalelse til Industridepartementet i januar rettet Miljøverndepartementet sterk kritikk mot Statskraftverkernes konsesjonsråd. Miljøverndepartementet sluttet opp om Naturvernforbundets klage, og pekte på at konsesjonssøknaden klart var i strid med vassdragsreguleringsloven. Etter Miljøverndepartementets

oppfatning kunne saken ikke sendes berørte parter til uttalelse så lenge vesentlige opplysninger om skadevirkninger manglet.

I Naturvernforbundets henvendelse til NVE i januar ga vi uttrykk for at det var nødvendig å se utnyttelsen av Finnmarksvidda som en helhet. Ressursutvalget for Finnmarksvidda, med professor Olav Gjærevoll som formann, ble nedsatt nettopp med dette for øye. Stortingsmelding nr. 33 1974/75 utdypet også det synet at Finnmarkselvene måtte vurderes i sammenheng. En utbygging av Altavassdraget før ressursutvalget for Finnmarksvidda har lagt frem sin plan, måtte etter Naturvernforbundets oppfatning ikke komme på tale.

I desember gikk Hovedstyret i NVE, i sin innstilling til Industridepartementet, inn for utbygging av Altavassdraget etter de reduserte planer (Jiesjavre holdt utenfor). På tampen av året skjedde en avklaring — som må antas å bli av stor prinsipiell og praktisk betydning — av forhold som NNV hadde påpekt i sin klage til Sivilombudsmannen.

Etter at Industridepartementet i et brev til Miljøverndepartementet i november hadde gitt et etter vår mening meget uklart svar på flere forhold som såvel NNV som Miljøverndepartementet hadde kritisert, ba Miljøverndepartementet om en nærmere presisering på visse punkter. Industridepartementets svar, som etter vår mening må bety at Miljøverndepartementet heretter må få en langt bedre styring og kontroll med at alle sider ved følgene av en planlagt vassdragsutbygging blir tilfredsstillende utredet før konsesjonssøknaden behandles i kommunene m. v., lyder slik:

«Det er Industridepartementets oppfatning at alle vesentlige konsekvenser av kraftutbyggingen *skal* være gitt omtale og vurdering i søknadsdokumentene. I den enkelte sak vil allikevel vesentlighetskriteriet kunne volde tvil. Det synes da rimelig å legge avgjørende vekt på Miljøverndepartementets forslag til utredninger innenfor f. eks. fisk- og viltproblematikken. Dette forutsetter selvsagt at utredningskapasiteten styrkes, jfr. hva som tidligere er sagt om dette.»

Trysilvassdraget — planer om senking av Langsjøen. (Jfr. årsmeld. 1974).

Femundutvalget (se oversikt annet sted i årsmeldingen), som i Langsjøsaken også opptre på vegne av NNV, sendte i november en lengre uttalelse til Industridepartementet. I uttalen ble det særlig lagt vekt på flg. forhold:

- Spørsmålet om den fremtidige disponering av Høla—Langsjøen — Sømåa er en høyt prioritert vernesak. Betydelige verdier trues av senkingsprosjektet. Dette gjelder sidevassdraget i seg selv, men i like høy grad de uerstattelige verdier som er knyttet til Femundvassdraget som helhet.
- Femundvassdraget utgjør en hovedpilar i verneplanen for vassdrag. Spørsmålet om å tillate tekniske inngrep i denne vernede helheten er dermed en sak av aller største prinsipielle betydning.

Femundsutvalget og NNV rettet derfor en alvorlig henstilling til Industridepartementet om å avslå søknaden om senking av Langsjøen.

Orkla (Jfr. årsmeld. 1975)

I en henvendelse til miljøvernministeren i november ba NNV departementet, når de skulle uttale seg om utbyg-

gingsplanene overfor Industridepartementet, om å følge den enstemmige tilrådingen fra Statens Naturvernråd og Statens Friluftsråd. De to rådene hadde tidligere gitt uttrykk for at verneverdiene i Orkla (inkl. Grana) var så store at utbyggingsplanene ikke burde gjennomføres.

Naturvernforbundet pekte også på at Tynset kommune ved første gangs behandling av Orklasaken gikk enstemmig mot søknaden om utbygging. Selv om Tynset kommune ved annen gangs behandling av saken gikk inn for utbygging med knappest flertall, viste likevel de to vedtakene sett under ett at et *flertall* i kommunen var mot utbygging, hevdet NNV. Dersom Miljøverndepartementet ikke fulgte tilrådingene fra sine to råd ville man måtte stille seg tvilende til verdien og berettigelsen av den funksjon Statens Naturvernråd og Statens Friluftsråd skal ha, mente forbundet.

Vi fant også grunn til å påpeke at fylkesrådmannen i Hedmark samtidig var formann i styret for det kraftselskap som hadde søkt om konsesjon. Dette forhold føyde seg påfallende pent inn i det mønster som også tidligere har preget saksbehandlingen for Orkla.

Før Miljøverndepartementet avga sin uttalelse, fikk en representant for NNV et møte med statsråden for nærmere å presisere vårt syn.

I sin uttalelse til Industridepartementet gikk Miljøverndepartementet mot neddemming av Innerdalen i Kvikne. Forøvrig fant departementet i det alt vesentlige å måtte godta utbyggingsplanene.

Gaularvassdraget.

Sogn og Fjordane Kraftverk la i mai 1976 frem en «Alternativ utbyggingsplan for Haukedalen» som foranlediget SRN's «Fellesuttalelse om utbyggingsplanene for Gaularvassdraget».

SRN fremholder her at områdene det gjelder hører til de mest naturskjønne og beste rekreasjonsområdene som er tilbake i denne delen av landet. Videre pekes det på at vassdraget for en vesentlig del går i lavlandet og er en viktig forutsetning for bosetting, næringsdrift og trivsel i Gauladalførene. En utbygging av Gaularvassdraget til vannkraftformål vil føre til forskjellige brukskollisjoner av et ukjent omfang.

SRN slutter seg til synspunkter fremmet av den lokale Informasjonskomiteen for Gaularvassdraget, og konkluderer sin uttalelse med at «Det synes helt meningsløst for alltid å ødelegge så store og mangeartede verdier i natur og primærnæring. For oss er det helt klart at de store verdiene dette vassdraget rommer kombinert med de skadevirkningene som vil følge av en kraftutbygging må føre til at Gaularvassdraget gis varig vern».

Øvre Glomma (Jfr. årsmeld. 1975).

Øvre Glomma overfor Aursunden er i Sperstadutvalgets forslag til verneplan II enstemmig innstilt til «varig vern».

Samtidig foreligger det konsesjonssøknad fra Glommens og Laagens Brukseierforening og Røros E-verk om regulering av Rien—Hyllingen og utbygging av Rien kraftverk.

I et brev til NVE i september uttrykte NNV frykt for at konsesjonssøkerne nå ville presse på for å få søknaden behandlet i kommunene før sluttbehandlingen av Sperstadutvalgets verneforslag.

Intensjonene bak verneplanen for vassdrag var etter NNV's mening «å løfte» en del verneverdige vassdrag ut

av konsesjonsbehandlingen (hvor verneverdiene dessverre gang på gang er blitt ofret til fordel for utbyggingsinteressene).

Hvis konsesjonssøknadene for Øvre Glomma nå ble sluttbehandlet i kommunene før verneplanen var behandlet i Stortinget, ville dette kunne løse både kommunestyrene og Stortinget når verneplanen skulle behandles — en landsplan som etter forbundets mening måtte være overordnet de lokale utbyggingsinteressene.

NNV anmodet derfor NVE om å henstille til de berørte kommunestyrene om at konsesjonsbehandlingen foreløpig ble stilt i bero.

c. Kraftlinjer og anleggsveier.

Anleggsveier.

I brev av 10. mai 1976 til Industridepartementet og Miljøverndepartementet har SRN tatt opp de prinsipielle sidene ved opparbeidelse og fremtidig bruk av anleggsveier i forbindelse med kraftutbygging. SRN peker på en rekke uheldige konsekvenser slike veier har i dag, og gir uttrykk for at den eksisterende lovgivning på dette området er foreldet. Det eksisterer derfor et klart behov for en snarlig revidering av loven, og SRN ber i den anledning departementene om å ta initiativ til dette. Som en midlertidig foranstaltning bes det om at Industridepartementet i samråd med Miljøverndepartementet behandler disse sakene, og ikke som nå at NVE tar avgjørelsene. Det foreslås også nedsatt et utvalg for gjennomgåelse og vurdering av eksisterende anleggsveier.

SRN foreslår at følgende punkter tas med i en ny lov:

1. Plassering, standard og fremtidig bruk av anleggsveier bør fastsettes som del av konsesjonssøknaden, slik at disse viktige spørsmålene kan bli diskutert og fastsatt av Stortinget.
2. I konsesjonsbetingelsene bør veiene være kategorisert:
 - a) Veier som bare er nødvendige i anleggstiden, og som etterpå skal settes ut ved at landskapet restaureres.
 - b) Veier som opprettholdes på grunn av spesielle forhold, herunder næringsdrift og konsesjonærens behov for senere vedlikehold av anlegg. Disse veiene skal være stengt med bom, og bare brukes under forhold som er nærmere spesifisert i konsesjonsbetingelsene. Standarden må være i overensstemmelse med fremtidig bruk.
 - c) Veier som klart får en almen samfunnsmessig funksjon, tilknyttet det alminnelige veientt, og som etter anleggstiden skal bli offentlig vei.

SRN har i senere skriv til departementene fulgt opp denne saken.

Kraftledningen fra Sima til Usta (Jfr. årsmeldingen 1975).

Det kompromissforslag som NNV fremsatte for denne linjetrasé, nemlig nord for Hardangerjøkulen og ned langs Bergensbanen ble utredet av NVE som alternativ nr. 3. Hovedstyret i NVE bestemte seg senere for dette alternativ, da naturverninteressene var så store at dette alternativ, som var dyrere og teknisk sett vanskeligere, likevel lot seg forsvare. Hol kommune, med sterk støtte fra Buskerud fylke, anket avgjørelsen inn for Industridepartementet. Uenighet mellom Industridepartementet og Miljøverndepartementet

førte til at saken måtte avgjøres av Regjeringen. Det har vært ført en hard kamp fra begge sider og NNV har alene og sammen med SRN engasjert seg meget sterkt i saken.

4) Forurensing

Forskrifter om helseskadelig støy.

I juni fikk NNV kjennskap til at Helsedirektoratet i medhold av sunnhetsloven hadde utarbeidet et forslag til forskrifter om helseskadelig støy.

Forslaget omfattet bare hva som kan vurderes som helseskadelig — for mennesket.

Direktoratet forutsatte videre «at det også i fremtiden gis spesielle støyforskrifter med hjemmel utenom helselovgivningen for miljøstøy som knytter seg til nasjonalt og internasjonalt bestemte forhold såsom bil-, jernbane- og flyvirksomheten.

De foreslåtte forskrifter vil kun regulere det ytre miljø og ikke støyforhold internt i bedriftene, som forutsettes regulert gjennom arbeidervernloven, og arbeidstilsynet».

Forskriftene var foreslått gjort gjeldende fra 1. juni 1977.

I våre kommentarer pekte vi på at støy som kjent også kan medføre en rekke alvorlige ulemper (uten at disse er direkte helseskadelige) — som det i mange tilfeller kan være nødvendig å regulere ved hjelp av lover og forskrifter.

Forbundet mente ellers det var nødvendig med bedre samordning av lovverket for temaet støy. Det finnes bestemmelser om dette i flere lover samtidig som nye bestemmelser vil bli inntatt i to lover som er under utarbeidelse i Miljøverndepartementet — planleggingsloven og forurensningsloven.

Før det fremlagte forslag ble fremmet for Regjeringen, ba NNV derfor om at Sosialdepartementet kontaktet bl. a. Miljøverndepartementet — med tanke på en avklaring av omfang/typer av støy og hvilke forskjellige tiltak som totalt sett måtte ansees nødvendige å iverksette.

Overlydsflyene (Jfr. årsmeld. -71)

I februar henstilte NNV på det mest innstendige til Regjeringen om å sende en offisiell protest til de landsregjeringer som så hensynsløst truer tusenvis av uskyldige menneskers helse og velferd».

Den direkte foranledning til henvendelsen var at det fransk-britiske flyet Concorde på denne tiden ble satt inn i regulær rutefart.

NNV henviste i brevet til at det fra anerkjent forskningshold var kommet sterke advarsler mot bruk av overlydsfly. Det pekes bl. a. på faren for forurensning av de øvre luftlag med påfølgende forstyrrelse i ozonlagets funksjon, alvorlige støyplager og at overlydsflyene er enormt ressurskrevende i såvel bygging som drift.

I Miljøverndepartementets svar blir det henvist til et foredrag av ekspedisjonssjef Lykke, holdt på «International Conference on the Stratosphere», Utah, U.S.A., i midten av september 1976 om mulighetene for internasjonale tiltak vedrørende forurensning av stratosfæren.

I foredraget, som også omhandler forurensning av ozonlaget p.g.a. klorfluorometaner fra sprayflasker m.v., sammenlikner Lykke stratosfæren med verdenshavene. Luftlagene er en felles ressurs alle bør være interessert i å beskytte. Lykke tok til orde for opprettelse av en internasjonal konvensjon på linje med de som gjelder forurens-

ning av havene, og foreslår at den internasjonale sivile luftfartsorganisasjonen bør ta initiativ til å få opprettet en konvensjon vedr. luftfartens påvirkning av stratosfæren. Ellers oppfordrer han U.S.A. til å foregå med et godt eksempel (nasjonale tiltak) i tro på at andre land da lett vil kunne gjennomføre tilsvarende tiltak.

Restriksjoner på bruk av klorfluormetaner.

(Se også omtale under punktet om *overlydsflyene* annet sted i denne årsmeldingen).

I flere år har seriøse forskere hatt mistanke om at klorfluormetaner, som bl. a. brukes i drivmiddel på spraybokser, kan forårsake forandringer i ozonlaget rundt jorden. I dag peker vitenskapelige undersøkelser i retning av at den ultrafiolette stråling mot jordoverflaten dermed vil tilta med påfølgende fare for globale klimatiske endringer og økning i bl. a. antall tilfeller av hudkreft.

I USA vil man nå ta konsekvensene av disse dystre opplysningene; USA's miljøverndepartement har nylig gått inn for en gradvis avvikling av de miljøfiendtlige kjemikaliene.

I en henvendelse til Miljøverndepartementet i november, uttrykte NNV glede over at Miljøverndepartementet hadde støttet ideen om en internasjonal avtale som forbyr klorfluormetaner som drivgass på spraybokser.

I forbindelse med den trussel som overlydsflyene representerer for atmosfærens sammensetning, var Norge raskt ute med å forby overlydsflyging av vårt territorium. Norges Naturvernforbund håper nå at Miljøverndepartementet tilsvarende raskt ville gå inn for strengere nasjonale restriksjoner på bruken av de skadelige klorfluormetanene.

Sur nedbør (Jfr. årsmeld. 1975).

NNV's representantskap sendte en henvendelse til miljøvernministeren der det ble gitt uttrykk for tilfredshet med Miljøverndepartementets bestrebelser for å vinne forståelse hos de europeiske lands myndigheter for de store problemer som den sure nedbøren forårsaker i vårt land.

Naturvernforbundet takket samtidig for at miljøvernmyndighetene hadde tatt initiativ til å arrangere en OECD-konferanse i juni om virkningene av den sure nedbøren.

Forbundet fikk forøvrig tillatelse til å sende en observatør (Geit Haatveit, Telemark Natur- og Miljøvern) til selve åpningen av konferansen. Haatveit brakte med seg et brev til hver enkelt delegat (vedlagt NNV's vedtekter, kopi av brev fra 1975 til en rekke lands regjeringer, samt NNV's brosjyre om sur nedbør).

Resirkuleringsutvalgets sluttinnstilling (Jfr. årsmeld. 1974).

Lågutvalgets sluttinnstilling ble avgitt i juni 1975. I våre kommentarer ga vi uttrykk for at Utvalget har fremmet synspunkter i det alt vesentlige er i full overensstemmelse med Naturvernforbundets målsetting på dette felt.

NNV understreket ønskeligheten og nødvendigheten av at det snarest ble gitt vesentlige økte bevilgninger til forskning, gjennomføring og koordinering av forskjellige resirkuleringstiltak.

5) Viktige offentlige utredninger

Kommentarer til St.meld. 50 for 74/75 «Naturressurser og økonomisk utvikling.»

Etter en grundig behandling i forbundets organer, avga NNV i februar en lengre uttalelse til Stortingets utvidede

finanskomite om St.meld. 50 og ressursutredningen meldingen bygger på, NOU -74 nr. 55 «Norges ressursssituasjon i global sammenheng».

Blant de viktigste synspunkter i uttalelsen, kan nevnes: Naturvernlovens utholdenhetsprinsipp, som er begrunnet ut fra hensynet til de fremtidige generasjoner, bør grunnlovfestes. Det øvrige lovverk må deretter harmoniseres og i stor grad bli et konsesjonslovverk. Hovedregelen må bli at konsesjonsmyndigheten tillegges høyere organer jo større og jo mer langsiktig virkning inngrepet har

I sitt anslag over ressursenes størrelse, finner NNV at Regjeringen er svært optimistisk. Problemene med ressursdekning er forenklet til å skaffe seg nødvendig teknologi og betale hva utredningen koster.

NNV mener denne optimisme er problemtilslørende og bygd på flere usikre forutsetninger. Vi mener at når Regjeringen innrømmer at man på visse sentrale punkter er usikker m.h.t. anslag over ressursenes størrelse, er det uansvarlig samtidig å gi inntrykk av at verden ubekymret kan fortsette å øke uttaket.

Vi mener at den rike del av verden gradvis må tilpasse seg et lavere forbruk.

Regjeringen går inn for en uavbrutt vekst i norsk økonomi i et par generasjoner fremover — med tilsvarende vekst i ressursforbruket. Regjeringen mener også at større realkapital i form av fabrikker, veier, havner m.v. og større teknologisk viten til en viss grad vil kunne erstatte knappe ikke-fornybare ressurser.

NNV mener at ressursproblemet må vurderes over en betydelig lengre tidsperiode enn to generasjoner og at det virker hensiktsløst å samle opp en nasjonal formue som nevnt, når alt tyder på at ressursforbruket senere må reduseres. Resonnementet synes dessuten å bygge på forutsetningen om at tilgangen på energi vil bli ubegrenset.

NNV mener at verden står overfor en raskt økende ressursknapphet. Så sant vi ønsker å overlate til våre etterkommere et samfunn som kan fungere tilfredsstillende ved ressursknapphet, må samfunnet allerede nå begynne å tilpasse seg et lavere forbruk. Dette vil nødvendigvis måtte ta lang tid og bør derfor innledes snarest.

Stortingsmeldingen gir uttrykk for at ressursforbruket fortsatt bør styres av pris- og markedsmekanismen. NNV er ikke udelte enig. Det er i dag sentrale svakheter ved denne mekanisme i ressursammenheng, særlig fordi vi vet for lite om størrelsen av en rekke ressurser. En pris- og markedsmekanisme må bli en funksjon av et ressursbudsjett som igjen er basert på best mulige anslag over ressurstilgangen og hvor formålet må være at ressursene skal vare lengst mulig.

Markedsmekanismen skiller heller ikke mellom fornybare og ikke-fornybare ressurser, dessuten tas det bare hensyn til etterspørsel basert på kjøpekraft i øyeblikket. Senere generasjoners behov for en knapp ressurs eller fattige utviklingssamfunns udekkede behov, blir ikke tatt hensyn til.

NNV savner en erkennelse i stortingsmeldingen om at det er klar sammenheng mellom vår ressurspolitikk og utviklingssamfunnenes situasjon. Verdens rikdom og kjøpekraft er ujevnt fordelt. Norge har et klart medansvar når det gjelder å hjelpe utviklingssamfunnene i verden til bedre livsbetingelser. Etter vår mening burde Regjeringen langt mer inngående ha vurdert hva Norge kan gjøre i denne situasjon.

NNV mener at Norges økonomiske utvikling (Kap. V) må vurderes i global sammenheng. Våre egne økonomiske krav må stå i forhold til grensene for verdensøkonomien og i forhold til målsettingen om å bringe utviklingssammenfunnens materielle levestandard opp på et slikt nivå at alle mennesker kan få dekket sine mest livsnøvendige behov.

Sett mot denne generelle målsetting, finner NNV Regjeringens foreslåtte veksttakst uansvarlig høy.

Regjeringen bekrefter i meldingen at utvinningstakten for olje vil bli øket til ca. 90 mill. tonn fra 1980 — et utvinningstempo som vi vil karakterisere som rovdrift på en ikke-fornybar ressurs.

Når det gjelder bruk av atomkraft, tar NNV bestemt avstand fra denne energiform.

NNV ville funnet det naturlig og ønskelig om Norges forhold til IEA hadde blitt inngående behandlet i meldingen. Generelt mener NNV at den primære målsetting for et energipolitisk samarbeid mellom I-land må være å finne frem til egnede midler for å redusere veksten i energiforbruket med sikte på en snarlig stabilisering.

Når det gjelder forurensningssituasjonen, viser NNV til at på lang sikt og sett i globalt perspektiv, synes en reduksjon i produksjon og forbruk å være en nødvendig forutsetning for å hindre ytterligere forverring i situasjonen.

En primær målsetting for Regjeringen er å øke befolkningens materielle velferd. NNV mener at når alle primære livsbehov for lengst er dekket, vil fortsatt vekst i reallønn bare fremme et sløseripreget luksusforbruk. Virkningen på vår totale velferd av en slik utvikling, kan etterhvert bli negativ.

Til slutt kommer NNV med visse synspunkter på befolkningsutviklingen — globalt og nasjonalt.

Eiendomsrett til grunn og arealdisponering.

En arbeidsgruppe oppnevnt av Justisdepartementet i 1974 avga i mai 1975 en utredning om «eiendomsrett til grunn og arealdisponering».

Forbundets uttalelse om saken konkluderer slik:

«NNV mener at naturvernlovens utholdenhetsprinsipp må bli grunnlovsfestet slik at ikke bare eiendomsrett til grunnarealer, men også prinsipper for forvaltning kommer med i vår lov av «første orden».

Vårt lovverk av «annen orden» som gjelder grunn, arealer og levende ressurser må harmoniseres i samsvar med grunnlovens overordnede prinsipper og i stor utstrekning bli et konsesjonslovverk.

Som hovedregel vil NNV inntil videre frarå at staten eksproprierer store og samfunnsmessig sett viktige grunn-eiendommer.

Unntak fra hovedregelen bør gjøres gjeldende for områder som peker seg ut som nasjonalparker og reservater, og områder hvor allmenhetens rekreative interesser samfunnsmessig sett er meget betydelige og hvor de ellers vil være truet.

Spørsmålet full ekspropriasjon/ekspropriasjon av endel av styringsretten må vurderes fra sak til sak, selv om en antar at full ekspropriasjon (evt. makeskifte) vil bli den mest tilfredsstillende ordning for partene.

Dersom makeskifte ikke lar seg praktisere, mener NNV at indeksregulerte årlige erstatninger, evt. erstatninger etter annuitetsprinsippet, bør foretrekkes.»

Norsk ernærings- og matforsyningspolitikk.

Forbundet avgi i mai til Stortingets landbrukskomite en lengre uttalelse om St.meld. nr. 12 for 75/76 — «Om norsk ernærings- og matforsyningspolitikk».

Her avga vi uttrykk for at det ved all matproduksjon måtte tas bestemte overordnede hensyn: Jordens produksjonsevne og mangfold må ikke reduseres, matproduksjonen må i størst mulig grad baseres på en fornuftig utnyttelse av fornybare ressurser og alle former for sløsing med mat og innsatsfaktorer i matproduksjon, må søkes motvirket.

NNV var enig i at man snarest og på forskjellig vis måtte arbeide for en mer rettferdig fordeling av verdens matproduksjon.

NNV hadde generelt ingen innvendinger mot de «globale krav» som var stilt Norge m.h.t. matproduksjon. Vi påpekte spesielt det ansvar som påhviler Norge til å utvikle metoder som kan føre til en langt bedre utnyttelse av fiskeråstoff til menneskeføde.

Vi var i prinsippet enig med Regjeringen i at en bestemt grad av selvforsyning for enkelte varer ikke er noe mål i seg selv — hvert enkelt land bør ta sikte på å produsere de matvarer som det ut fra landets naturgitte forutsetninger er mest naturlig å produsere. Imidlertid mente vi at Norge, også av beredskapsmessige hensyn og for å bidra til et mindre kjøpepress på verdensmarkedet, burde ta sikte på en sterkere grad av selvforsyning av matvarer vi kan produsere selv. Forøvrig støttet vi tanken om et bedre *nordisk* samarbeid når det gjelder matvareforsyning.

Når det gjaldt nydyrkingsplanene, hadde vi generelt ingen innvendinger mot disse, men presiserte at det var like viktig å sette i verk effektive distriktpolitiske tiltak for å holde allerede oppdyrket jord i hevd. Dessuten måtte sterkere jordvern hensyn praktiseres i arealplanleggingen. Områder som det ut fra naturvern hensyn var spesielt viktig å bevare, måtte ikke dyrkes opp, mente forbundet.

Vi gikk i vår uttalelse også inn for en langt bedre utnyttelse av utmarksressurser som fjell og skogsbeite, samt ville bær og frukter.

Avfall fra jordbruksproduksjonen (halm, avfall fra slakterier, meierier, bakerier m.v.) utgjør store verdier. NNV mente at mulighetene for produksjon av utradisjonelle matvarer og formidler måtte undersøkes nærmere med henblikk på å øke utnyttelsesgraden av avfall og biprodukter fra dagens produksjonsprosesser.

Når det gjaldt sysselsettingen i landbruket, mente NNV at landbruket *alene* ikke kunne opprettholde en tilfredsstillende bosetting i alle distrikter. For at Regjeringen skal lykkes med sin distriktpolitikk, mente vi bl. a. det var nødvendig med en langt bedre tilrettelegging av mulighetene for etablering av forholdsvis arbeidsintensiv, fleksibel og lite kapital- og energikrevende industri.

Til slutt pekte NNV på de følger oljeutvinningen kunne få for sysselsetting og produksjon i primærnæringene. Forbundet forutsatte at også disse forhold ble inngående drøftet i den bebudede melding om jordbrukspolitikken.

St.meld. nr. 32 ble også drøftet på forbundets representantskapsmøte i mai.

Oppgaver og arbeidsdeling i arbeidet med friluftslivet.

I november 1975 mottok NNV en utredning fra Miljøverndepartementet om oppgaver og arbeidsdeling i arbeidet med friluftslivet, samt en spesialanalyse om friluftsliv fra Finansdepartementet.

Den første utredningen var utarbeidet av Miljøverndepartementet i nært samarbeid med Statens Friluftsråd. Under arbeidet hadde man hatt kontakt med enkelte departementer, direktorater, institusjoner og frivillige organisasjoner (ikke NNV).

I departementets oversendelsesbrev het det bl. a. at utredningen var ment å være et første skritt i utarbeidningen av et handlingsprogram for friluftslivet.

Når uttalelsene til utredningen var kommet inn, ville departementet videreføre arbeidet med sikte på et handlingsprogram for den del av virksomheten til fremme av friluftslivet som var statens ansvar. Man antok at utredningen også for kommunene og fylkene ville kunne gi et grunnlag for å utarbeide handlingsprogrammer for sin virksomhet på dette området i tiden fremover.

I sin uttalelse erklærte NNV seg dypt uenig med departementet i dets oppfatning av begrepet «friluftsliv».

De aktiviteter departementet mente hørte inn her, kunne grovt inndeles slik:

- En gruppe der utøvelsen i uvesentlig grad var betinget av tekniske anlegg.
- En gruppe som betinget tekniske anlegg.

Til den første gruppen hørte aktiviteter som NNV oppfattet som egentlig friluftsliv; aktiviteter med solide røtter i norsk tradisjon og hvis utøvelse i vesentlig grad springer ut fra menneskets generelle og naturlige behov for rekreasjon i noenlunde upåvirkede naturomgivelser.

Innenfor den andre gruppen hører mange motepregede og luksusbetonte aktiviteter — som i mange tilfeller må betraktes som symptomer på og utslag av en for høy materiell levestandard, mente forbundet. Til den gruppe hørte etter vår mening også hyttebebyggelse — som nå synes å anta for store dimensjoner i enkelte landsdeler. Samme målsetting må ikke legges til grunn for disse to grupper. For å bedre menneskenes helse og trivsel — som er en overordnet målsetting — burde myndighetene etter NNV's mening i alminnelighet stimulere til økt aktivitet i gruppe 1, mens aktivitetene i gruppe 2 måtte underlegges bevisst styring og kontroll.

Frilftsaktiviteter og -anlegg i gruppe 2 burde innpasses i den generelle planlegging, men ikke på en slik måte at man f. eks. innenfor rammen av hver enkelt kommunes generalplan søker å imøtekomme *alle* ønsker og krav om forskjellige typer anlegg m. v.

NNV advarte spesielt mot at man uten videre skulle invitere til friluftsliv i *nasjonalparkene*, særlig til friluftsliv av et slikt omfang som departementet hadde lagt opp til. I det minste måtte en først vurdere hva de forskjellige parkene tålte av frilftsaktiviteter — ut fra hver enkelt parks vernekriterier.

Ettersom folketallet øker og man får mer fritid til disposisjon, vil vi utvilsomt få en mer tilspisset konflikt mellom friluftsliv og naturvern, hevdet NNV. Derfor burde en allerede nå søke å avdempe denne konflikt ved i størst mulig grad å kanalisere friluftslivet til mindre sårbare områder.

Under henvisning til departementets formulering om at «Nasjonalparkene er av stor betydning for friluftslivet» var Naturvernforbundet meget forbauset over, og fant det kritikkverdigg, at departementet hadde lagt frem et arbeide hvor den nevnte problemstilling ikke var skikkelig presisert og avklart.

I det hele tatt mente NNV det måtte tas flere og mer vektige skritt før et forsvarlig handlingsprogram kunne settes ut i livet.

Norge har lange og solide friluftstradisjoner — med yt-ringsformer som er basert på sunne og naturlige holdninger for forståelse av samspillet mellom mennesket og naturen. Verdiene som ligger i disse friluftstradisjoner, burde være åpenbare — og disse verdier måtte også understrekes og *prege* et handlingsprogram for fremtidig norsk frilfts-politikk.

Ved en rekke skoleslag er det i løpet av de siste 20 år dessuten grodd frem et frilftspedagogisk miljø. En oversikt og vurdering av den undervisning som her drives, fantes ikke i utredningene.

Videre savnet NNV en vurdering av konsekvensene av en bred tilrettelegging av frilftsaktiviteter — med bakgrunn i erfaringer utenlands.

Vi savnet også en vurdering av frilftspolitikken sett i lys av landets overordnede ressurspolitikk og den pågående samfunnsdebatt om økonomisk vekst og utvikling.

Målsettingen for den fremtidige norske frilftspolitikken må ikke fastlegges på grunnlag av etterspørselsanalyser — med påfølgende ukritisk tilrettelegging og «produksjon» av tildels ressursløsende og luksusbetonte aktiviteter, hevdet NNV og foreslo til slutt at det snarest ble nedsatt et bredt sammensatt utvalg til å utrede disse spørsmål på et langt bredere og mer ansvarsbevisst grunnlag.

Jordvern — NOU-utredning om forenkling i byggesaksbehandlingen.

Naturvernforbundet advarte i en uttalelse til Kommunaldepartementet mot forslaget fra det såkalte «forenklingsutvalget» om endret behandling av byggesaker utenom regulerte områder. For dyrket og dyrkbar mark gjelder jordloven, og det er i dag fylkeslandbruksstyret som avgjør om jord kan nyttes til andre formål enn jordbruk. Forenklingsutvalget foreslo at denne vurdering kunne overlates til det kommunale bygningsråd. Dette ville etter NNV's mening føre til meget uheldige konsekvenser m.h.t. vern om dyrket mark. Ikke alle kommuner har jordvern som et overordnet syn på bruken av områder. Særlig i presskommuner synes dette syn å mangle helt og holdent.

Naturvernforbundet har i lang tid hevdet at jordvern må praktiseres i et langt større omfang. Denne holdningen har sin bakgrunn i verdens matvaresituasjon som tilsier at vi må øke vår selvforsyningsgrad av matvarer. Naturvernforbundet støtter derfor absolutt jordlovens generelle forbud mot omdisponering av dyrket og dyrkbar jord.

Forbundet hevdet det lå en stor fare i at kommunens *utbyggingsorgan* skulle bli tilkjent ansvaret med godkjenning av oppdeling av garder og tildeling av tomter. Naturvernforbundet mente det var illusorisk å tro at bygningsrådet kunne makte en nødvendig omstilling til å foreta den særbehandling som jordvernensynet har krav på. Forenklingsutvalgets tilrådinger om å gjøre behandlingen av byggesaker utenom regulerte strøk enklere, måtte derfor på det mest bestemte frarådes, hevdet NNV i sin uttalelse.

Lov om skogproduksjon og skogvern (Jfr. årsmeld. 1972).

NNV avga i 1972 uttalelse til Miljøverndepartementet om den utredning som ble lagt fram av et utvalg nedsatt av Skogdirektøren. Vi hadde den gang kritiske merknader

til en rekke paragrafer i utredningens lovutkast. I mars 1976 kommenterte NNV lovproposisjonen. Av proposisjonen fremgikk at Miljøverndepartementet i stor utstrekning hadde delt våre oppfatninger, og at dette også hadde gitt seg utslag i foreliggende lovforslag. Bortsett fra formålsparagrafen ga NNV lovforslaget sin støtte. Ikke minst var vi tilfreds med §§ 5 og 9 som åpner mulighet for en mer allsidig sammensetning av kommunale skogråd og fylkesskogråd.

Etter NNV's mening burde lovendringene nå prøves i praksis. I stor utstrekning blir dette en fullmaktslov som forutsetter at det utarbeides detaljerte regler og forskrifter. Først når disse foreligger og fungerer vil en se om loven er et velegnet redskap i samsvar med intensjonene, hevdet NNV i sin henvendelse til Stortingets industrikomite.

I store trekk er lovens intensjoner fastlagt i formålsparagrafen. NNV uttrykte skuffelse over den formulering paragrafen nå hadde fått og anmodet om at den ble endret.

Formålsparagrafen er blitt en prioriteringsliste med økonomiske interesser på topp og hvor skogen som rekreasjonskilde, som viktig del av landskapsbildet og som livsmiljø for planter og dyr m. v., helt åpenbart kommer i annen rekke, hevdet forbundet.

Paragrafen innebærer dessuten at det er råstoffproduzenten som må innrette seg etter råstoffbrukerens behov, ikke omvendt. Dette kan bare godtas ut fra en forutsetning som slett ikke foreligger, nemlig at det eksisterer en fullstendig og garantert varig harmoni mellom treforedlingsindustriens kapasitet og skogens produksjonsevne, mente NNV.

Lovforslaget ble vedtatt 18. mai — uten endringer i den foreslåtte formålsparagraf.

6) Andre naturvernsaker

Naturvernkonsulentenes administrative plassering (Jfr. årsmeld. 1970).

For tiden foretas det en gjennomgripende reform av den offentlige forvaltning på fylkesplanet. Den viktigste prinsipielle forandring er det skille som skapes mellom statlige og fylkeskommunale oppgaver i fylket. Det er allerede opprettet et fylkesmannsembete og et fylkesrådmannskontor i hvert fylke. Disse to funksjonene ble som kjent tidligere dekket av fylkesmannen alene.

Fylkenes plan- og utbyggingsavdelinger, som naturvernsakene hittil har sortert under via en statlig ansatt friluftsliv- og naturvernkonsulent skal nå i sin helhet overføres til fylkeskommunene.

Staten vil på denne måten miste «sin mann» på naturvernsaker i fylket. Den direkte kommandolinjen fra departementet til naturvernets ytre etat blir brutt.

Ettter initiativ fra Telemark Natur- og miljøvern, ga NNV's landsstyre i desember overfor Miljøverndepartementet uttrykk for at naturvernarbeidet etter naturvernloven etter dette sto i fare for å tape sitt enhetlige nasjonale preg — de enkelte fylkesadministrasjoner ville kunne vurdere og avgjøre like sakstyper på forskjellig vis.

Ved de standpunkter enkelte fylker har inntatt i visse saker, fant landsstyret den nye ordning langt fra betryggende. NNV ba departementet derfor arbeide for at en slik svekkelse av naturvernarbeidet ikke måtte skje. Departementet burde etter vårt syn fremme krav om at natur-

vernkonsulentene fikk en direkte tilknytning til de sentrale naturvernmyndigheter. Dette kunne etter vår mening bare skje ved at det ble opprettet statlige naturvernkonsulent- eller -inspektørstillinger, enten som selvstendige etater på linje med viltkonsulentene, eller underlagt fylkesmannen.

Den naturlige folkehøgskolen (Jfr. årsmeld. 1974 og 1975).

På forsommeren ble NNV kjent med innstillingen fra Lindal-utvalget om «Folkehøgskolens stilling i skoleverket» (NOU 1976:39). Av denne fremgikk det bl. a. følgende tilrådinger:

— En bør være forsiktig med å starte nye folkehøgskoler i de første år fremover. Dette bør likevel kunne skje, om skolen har et klart tilbud til andre grupper enn de tradisjonelle, eller om den dekker områder som ikke er med i eksisterende skolars tilbud.

— Økonomien for folkehøgskolene bør bygges ut mer tilfredsstillende enn i dag.

— Folkehøgskolen må søke nærmere samarbeid med andre skoleslag og med opplysningsorganisasjonene.

Med utgangspunkt i innstillingen og nevnte tilrådinger hadde interimstyret høsten 1976 et møte med Beiarn formannskap og høgskolelaget i Beiarn.

Her ga både kommunen og høgskolelaget uttrykk for ønske om å fortsette arbeidet for å få en natural folkehøgskole. Inntil innstillingen blir behandlet og tatt stilling til av myndighetene, vil en arbeide for å sikre tomtearealer — til å gå videre med prosjekteringsarbeidet og foreta kostnadsberegninger for etappevis utbygging. Kommunen sa seg villig til å ta på seg de vanlige grunnlagsinvesteringer. Derved vil mye forarbeide være gjort når tidspunktet er inne til å søke om godkjenning hos Kirke- og undervisningsdepartementet for en skole av denne art.

Konklusjoner fra møtet:

— Høgskolelaget i Beiarn sender en henstilling til NNV's landsstyre om å få med en representant i interimstyret for natural folkehøgskole.

— Interimstyret søkes organisert slik: Nåværende formann, Oddlaug Brunvoll, fortsetter. Dessuten velger en ett medlem fra Beiarn folkehøgskolelag og ett medlem fra Nordland Naturvernforening. Planarbeidet fortsetter og en ser på mulighetene for å arrangere korte kurs før skolen blir etablert. Interimstyret bør ta opp arbeidet med å skaffe egenkapital som startkapital for høgskolen.

— En idé- og arbeidsgruppe for interimstyret skal bestå av tidligere interimstyremedlemmene Magne Midttun og Dan Lindholm, sammen med Jon Godal. Arbeidsgruppen skal særlig ta opp spørsmålet om lærerkrefter til skolen og bearbeide program- og arbeidsopplegg (skoleplanen).

Landsstyret sluttet seg senere til disse konklusjonene. Idé- og arbeidsgruppen søkes styrket med et medlem fra NNV's skoleutvalg.

Forbrukerrådets landsmøte — NNV's forslag til temaer.

NNV foreslo i april overfor Forbrukerrådet at benevnelsen «forbruker» snarest måtte erstattes med «bruker» i Rådets vedtekter og at Rådet forøvrig arbeidet for at denne nye benevnelsen kunne bli alment akseptert og benyttet.

Vår begrunnelse for forslaget var flg.:

— Et viktig ledemotiv i samfunnets arbeid for natur- og

miljø- og ressursvern er å stimulere til gjenbruk. «Ressursene skal brukes, — uten å forbrukes», er et slagord alle kjenner. I lys av dette, og etterhvert som disse ideer vinner terreng, skjer det en «forsimpling» av begrepet «forbruker». Ettersom Forbrukerrådet har til hovedoppgave bl. a. å delta i miljø- og ressursvernarbeid, vil det være i tråd med vedtektenes intensjoner å erstatte «forbruker» med «bruker».

— Effekten av en navneforandring må antas å bli meget stor i opinionsskapende sammenheng, ikke minst p.g.a. den spredning Forbrukerrapporten har.

Forbrukerrådets landsmøte forkastet forslaget.

NNV hadde også bedt om at temaet «Ernærings og matforsyning. Aksjon for et riktigere kosthold» ble tatt opp på landsmøtet.

Vårt kosthold er som kjent i alt for sterk grad basert på proteiner og animalske fettstoffer. Vi bør i stedet øke forbruket av karbohydrater, fra kornprodukter, frukt og grønnsaker. Sett fra et ressursmessig synspunkt, er det sløsing å benytte seg av dyreprodukter i den grad vi gjør her i landet, hevdet NNV.

En omlegging av kostholdet tjener flere formål, i tillegg til den helsemessige fordel. Vi kan på denne måten øke vår selvforsyningsgrad, styrke mulighetene for selvberging i en krisesituasjon og motvirke den generelle matvarekrisen i verden i dag.

I landsmøtets vedtak for dette tema, heter det bl. a.: «Forbrukerrådet har i alle år viet kostholds- og ernærings-spørsmål stor oppmerksomhet, og landsmøtet forutsetter at dette fortsetter, ved kurs, annen opplysningsvirksomhet og gjennom uttalelser, også i sammenheng med den prioriterte forbrukergruppen barn.»

INFORMASJONSVIRKSOMHETEN

Tidsskriftet

Forbundets tidsskrift «Norsk Natur» utkom med 6 nummer. Argangens samlede opplag var 263 000 eks. I forbindelse mer vervekampanjen 1976 ble nr. 1 trykt i 65 000 eks. Gjennomsnittlig opplag for de øvrige nummer lå litt under 40 000 eks. Argangens samlede sidetall var 192. I tillegg kommer referat fra representantskapsmøtet 1976 som var trykt som særskilt paginert bilag til nr. 5.

Publikasjoner for salg

Maleren Rolf Grovens bilde «Oljemaleriet. Fritt etter Tideman og Grude» ble utgitt som plakat, og ble trykt i to opplag med tilsammen 6000 eks.

Plakaten «Olje eller fisk» etter original av Rune Andersson ble utgitt i forbindelse med «Alternativ Oljedebatt 1976». «Kongegørn», original tresnitt av Eivind Struksnes, ble utgitt i 250 eks.

Nye opplag er trykt av «Den første naturboka», plakat «Rådyrkalv» og klebemerker med uglemotiv.

«Naturkalenderen 1977» ble utgitt i et opplag på 7000 eksemplarer.

Andre publikasjoner

I forbindelse med vervekampanjen 1976 ble det utgitt en plakat («Gjør alvor av det!») som ble distribuert til kretsforeningene og ververne. Opplaget var 17 000.

Forbundets vedtekter og arbeidsprogram ble utgitt i reviderte opplag.

Presse — foredrag

I årets løp ble det sendt ut 21 pressemeldinger til landets aviser. Det er videre lagt vekt på samarbeid med pressen ved regelmessig kontakt med spesielt interesserte journalister/aviser. Dessuten ble til alle landets aviser sendt klisjeeroffsetavtrykk til bruk som ombrekningsnotiser. Notisene er utstyrt med forbundets uglesymbol og tekstene: «ØYNENE OPP for alt som truer naturen — vårt livsgrunnlag. Norges Naturverforbund» og «Naturvern? Det gjør du klokt i!». Avisene har i stor utstrekning brukt notisene. Styremedlemmer og ansatte i sekretariatet har i årets løp holdt en rekke foredrag, og dessuten medvirket i programmer i radio og fjernsyn.

Konferanser m.v.

I samarbeid med *Norges Husmorforbund* ble det i dagene 21.—22. august arrangert et våtmarksseminar på Jæren Folkehøgskole, Klepp. Seminaret hadde 50 deltakere, jevnt fordelt på de to organisasjonene. Forelesere var Martin T. Anfinnsen, Bredo Berntsen, Ragnar Frislid, Kåre Arnstein Lye, Magnar Norderhaug, Asbjørn Simonsen, Ragnhild Sundby, Ole Gabriel Ueland og Gunnar Block Watne. Seminaret ble avsluttet med en ekskursjon langs Jrstrendene, Orrevatnet og Grudasvatnet.

I samarbeid med Det norske Geografiske Selskap ble det i november arrangert et møte i Universitetets Aula, Oslo, med na sjonalparker som tema. Foredragsholder var forbundets redaktør.

Redaksjonsshekretæren deltok som foredragsholder i Natur og Ungdoms våtmarksseminar på Sola i november, og i Folkeuniversitetets kontaktkonferanse for organisasjoner og institusjoner som arbeider med naturvern i skolen.

Som en motvekt mot konferansen og messen «Off Shore North Sea -76», arrangerte Naturvernforbundet «Alternativ Oljedebatt 1976» i Stavanger i dagene 21.—24. september. I løpet av de fire debattkveldene ble følgende tema behandlet:

«Økopolitisk ressursforvaltning. Norske oljeressurser i globalt perspektiv» (innledere Paul Hofseth, Erik Damman, Inge Lønning, Thorleif Rafto, Berit Aas og Lars T. Platou).

«Økologiske virkninger av oljevirksomheten». Innledere: Tom Turner, Magnar Norderhaug, Larry Pratt, Lars B. Larsen, Stig Skreslet, Hugh Sharman, Olav Carlsen og Hans Goksøyr.

«Olje og lokalsamfunn, de sosiale og miljømessige konsekvenser av oljevirksomheten». Innledere: Håkon M. Pettersen, Kurt Borgen, Karl Georg Høyer, Magne Fjell, Jostein Sirevåg, Jonathan Wills, Sverre Helland, Gunnar Berge, Arne Næss, Jon Ekrann, Harald Øverås og Chr. Taaske.

«Olje og demokrati». Paneldebatt med Thomas Chr. Wyller og Arvid Johanson i panelet.

Konferansen hadde nær 200 deltakere. I tilknytning til konferansen viste «snm Trondheim» utstillingen «Skakkkjørt oljepolitikk». Alternativ Oljedebatt satte ellers sitt preg på Stavanger ved to informasjonskontorer, fire gatestands og en større debattstand, utformet som en oljeboringsplattform på Sølverget i Gamle Stavanger. Rogaland Naturvern gjorde en betydelig innsats for gjennomføring av de forskjellige arrangementene. Medarrangører var ellers Rogaland Bondelag, Rogaland Bygdeungdomslag,

Fremtiden i våre hender, Natur og Ungdom og sm. NNV hadde også et særs godt samarbeid med Norges Fiskarlag og Rogaland Fiskarlag.

I løpet av konferansedagene ble det gitt ut tre nummer av avisen «Alternative OljeTanker», trykt i et samlet opplag på 40 000 eks. Avisen ble bl. a. delt ut på gaten, og dessuten distribuert til kretsforeningene. Organisasjonen «Friends of the Earth» var i Stavanger representert ved en stab på fire personer som utga tre nummer av avisen «ECO», dels i samarbeid med redaksjonen for «Alternative OljeTanker».

Under «Off Shore North Sea»-konferansen var forbundet med i en paneldebatt om sikkerhet og miljø representert ved Karl Georg Høyer, som var en av innleiderne.

Diverse.

I forbindelse med «Våtmarkskampanjen 1976» nedsatte Miljøverndepartementet et arbeidsutvalg der forbundet var representert ved Bredo Berntsen (styret) og redaksjonssekretæren. I utvalgets regi ble bl. a. utgitt en våtmarksbrosjyre, en serie på 8 plakater, og et kampanjemerke (klebemerke). Videre ble det arrangert en rekke kontaktkonferanser omkring i landet. Forbundets redaktør deltok i utarbeidelsen av plakatserien.

Gjennom «Norsk Natur» lanserte forbundet en tegne- og skrivekonkurranse for skolebarn med tema «Våtmarker». Det kom inn omkring 700 tegninger og en rekke dikt og småhistorier. Alle deltakerne har fått diplom som er utarbeidet spesielt for denne konkurransen. Redaksjonen arbeider med planer om å utgi et utvalg av det innkomne stoffet i bokform.

Norges Naturvernforbund pr. 31/12 1976

Oversikt over

KRETSTORENINGENE

(i parentes er anført det antall representantskapsmedlemmer som medlemstallet gir de enkelte foreningene rett til).

Natur og Ungdom (3) ..

Akersgt. 63, postboks 8268 Hammersborg, Oslo 1.

Formann: Bjart Holstmark.

Sekretær: Hans-Jacob Peters.

Østlandske Naturvernforening (3)

Akersgt. 63, postboks 8268 Hammersborg, Oslo 1.

Formann: Jens Gram.

Sekretær: Stein Kollungstad.

Landskapsvernet i Østfold (3)

c/o formannen, Arild Adnem, Bankerød, 1674 Vesterøy.

Buskerud Natur- og Miljøvernforening (3)

Postboks 30, 3601 Kongsberg.

Formann: Sissel Dobson.

Sekretær: Jorunn Rognerud.

Hedmark Naturvern (3)

c/o formannen, Jonas Pran, 2190 Disenå.

Sekretær: Karin Schjerven.

Oppland Naturvern (3)

c/o sekretæren, Fredrik Heitkøtter, 2637 Hunder.

Formann: Edle Høystad.

Vestfold Naturvern (3)

c/o formannen, Arne O. Askland, Sagaveien 9, 3250 Larvik.

Sekretær: Maryon Archer.

Telemark Natur- og Miljøvern (3)

Postboks 1077, Gimsøy, 3701 Skien.

Formann: Geir Haatveit.

Sekretær: Sigmund Tvermyr.

Aust-Agder Naturvern (1)

c/o formannen, Sigvald Normann-Hanssen, Vestheia 2, Hisøy, 4800 Arendal.

Vest-Agder Naturvern (3)

c/o Kristiansand Park- og friluftsvesen, Tollbodgt. 40, 4600 Kr.sand.

Formann: Arne Kr. Bragdø.

Sekretær: Torgeir Ropstad.

Rogaland Naturvern (3)

Postboks 441, 4001 Stavanger.

Formann: Rolv Egelandsdal.

Sekretær: Ruth Krogh.

Haugaland Naturvern (1)

c/o formann Trygve Eriksen d.y., Haugesund Mekaniske Verksted, 5500 Haugesund.

Vestlandske Naturvernforening (3)

Postboks 1201, 5001 Bergen.

Formann: Cornelius Schilbred.

Sekretær: Haldis Sterner.

Møre og Romsdal Naturvern (3)

Postboks 177, 6601 Sunndalsøra.

Formann: Kåre Kopreitan.

Sør-Trøndelag Naturvern (3)

c/o Museet, Erl. Skakkesgt. 47 B, 7000 Trondheim.

Formann: Terje Østvold.

Sekretær: Egil Ingvar Aune.

Nord-Trøndelag Naturvern (3)

c/o formannen, Arne Moksnes, 7500 Stjørdal.

Sekretær: Kristoffer Gåsvik.

Nordland Naturvernforening (3)

c/o formannen, Gerd Holbye, Olav V's gate 38 B, 8000 Bodø.

Sekretær: Merete Holm.

Troms Naturvern (3)

Postboks 48, 9210 Andselv.

Formann: Nils O. Kaasen.

Finnmark Naturvern (1)

9900 Kirkenes.

Formann: Roy Carlsen.

FASTE KOMITEER:

Program- og vedtektskomiteen:

Ragnar Vik,
Erik Schilbred,
Ole Chr. Wærenskjold,
Organisasjonssekretæren.

Redaksjonskomiteen:

Magnar Norderhaug,
Ragnar Vik,
Arne Sellæg,
Espen Wæhle,
Generalsekretæren,
Redaktøren,
Red.sekretæren.

Skolekomiteen:

Erik Arnkværn,
Sissel Dobson,
Ivar Moen,
Sylvi Struksnes (sekr.)

Juridisk komite:

Ragnar Vik (formann),
Eva Funder Fleischer,
Carl August Fleischer,
Eivind Smith,
Generalsekretæren.

MIDLERTIDIGE UTVALG:

Aksjon Rovfugl — arbeidsutvalget:

Edv. K. Barth (formann),
Bredo Berntsen,
Ragnar Frislid,
Knut Rom,
Per Søilen,
Generalsekretæren.

Femundutvalget:

Ragnar Vik (formann),
Olav Skulberg,
Thore Svingen.

Folkehøgskole i Naturalfag — Interimstyre:

Oddlaug Brunvoll (formann),
Jon Godal,
Dan Lindholm,
Generalsekretæren,
Liv Mile (sekr.)

Trafikkutvalget:

Jan Usterud Hansen (formann),
Njål Arge,
Hjalmar Hegge,
Sigurd Solberg.

Utvalg for marine biotoper:

Tor J. Samuelsen (formann),
Per Johannessen,
John B. L. Mattheus,
F. Wiborg,
Johan F. Willgoth.

Vassdragsvernrådet:

Morten Werring (formann),
Bodil Anker,
Jens Bugge,
Øystein Dahle,
Karl Georg Høyer,
Johan H. Marstrander,
Cornelius Schilbred,
Oscar Thams Breien (sekr.).

Vararepresentanter:

Oddvar Irvold,
Harald Ove Foss,
Lars Eie,
Björg Andersen Lund,
Bjørn Wegge,
Jan Tore Ødegard,
Svein Solhjell.

Utvalg for utredning av kraftkrevende industris fremtid i Norge:

Jan Erik Guettler,
Jon Gulowsen,
Helge Hveem,
Dag Poleszynski.

SAMARBEID MED ANDRE ORGANISASJONER M. V.:

Opplysningsutvalget om IEA.
Samarbeidsrådet for naturvernsaker (SRN).

REPRESENTASJON I ANDRE ORGANISASJONER, RÅD, KOMITEER M. V.:

Det Norske Skogselskap — Representantskapet:
Thor Midteng.

Forbrukerrådet — Landsmøtet:

Oddlaug Brunvoll,
Varamann: Bredo Berntsen.

Føderasjon til fremme av europeiske natur- og nasjonalparker:

Generalsekretæren.

Hold skjærgården ren:

Tore Killingland — rådet.
Sylvi Struksnes — styret.

I.U.C.N.

Miljøverndepartementet — Flerbruksplan for Oslomarka, Rådg. utvalg:

Jens Gram.

Njardarheimutvalget:

Aasmund Tveiten.

Nordisk oljeskyddsunion:

Roar Sæther.

Norsk Petrolumsforening (NPF) — Off Shore North Sea 1976 Safety Section:

Paul Hofseth,
Varamann: Helge Ole Bergesen.

Norsk samband for De forente nasjoner:

Norsk Skogbruksmuseum — Representantskapet:

Magne Midttun,
Varamann: Thor Midteng.

Norske 4 H studieforbund:

Sylvi Struksnes.

Prosjekt Ulv:

Magnar Norderhaug.

Vern av våtmarkene — Europarådets kampanjeår 1976:

Miljøverndepartementets arbeidsutvalg:
Sylvi Struksnes,
Bredo Berntsen.

World Wildlife Fund i Norge — Representantskapet:

Hans J. Engan.

**MEDLEMMER AV OFFENTLIGE RÅD M. V. OPPNEVNT
ETTER INNSTILLING FRA NNV:**

Det meteorologiske råd:

Oddlaug Brunvoll,
Varamann: Thor Midteng.

Direktoratet for jakt og ferskvannsfiske — styret:

Ragnhild Sundby.

Oljevernrådet:

Honorias Hamre,
Varamann: Ragnar Vik.

Polarrådet:

Hans J. Engan,
Varamann: Ragnar Frislid.

Landsstyrets sammensetning:

etter representantskapsmøtet 28. og 29. mai 1976 (tallene i parentes angir det år vedkommende er på valg).
Ragnhild Sundby, Ås, formann (1978).
Sigvall Rørtveit, Skien, viseformann (1977).

Varamann: Per Olav Tveita, Skien (1977).

Oddlaug Brunvoll, Bø (1977).

Varamann: Hans Kr. Eriksen, Stonglandseidet (1977).

Roy Carlsen, Kirkenes (1979).

Varamann: Nils O. Kaasen, Målselv.

Jens A. Andersen, Bangsund (1979).

Varamann: Ivar Moen, Oslo (1979).

Kåre Kopreitan, Sunndalsøra (1978).

Varamann: Jon Ekrann, Driva (1978).

Tore Killingland, Oslo (1977).

Varamann: Knut Are Tvedt, Oslo (1977).

Inger Lise Skarstein, Bergen (1979).

Varamann: Asbjørn Simonsen, Stavanger (1979).

Bredo Berntsen, Oslo (1978).

Varamann: Jon Tvedt, Lillehammer (1978).

Styreutvalget:

Ragnhild Sundby, Sigvall Rørtveit, Bredo Berntsen.

Valgkomite:

Ragnar Vik (Oslo), Gerd Holbye (Bodø), Tor Egil Aaenstad, (Stavanger.)

Revisorer:

Statsautorisert revisor Henning Ziesler, Oslo.

Sekretariatet

pr. 31. desember 1976:

Generalsekretær Magne Midttun,

Redaktør Ragnar Frislid,

Kontorsjef Roar Sæther,

Fullmektig Inger Lise Hunnestad,

Kontorassistent Sissel Lerstad.

Konsulent Thor Midteng,

Fullmektig Liv Mile,

Fullmektig Marit Skedsmo,

Redaksjonssekretær Sylvi Struksnes.

Organisasjonssekretær Per Valset.

På engasjement:

Oscar T. Breien.

Vidar Lillebø (fra 1/4 — SRN).

Rita Risnes (fra 25/10).